

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Кафедра туристичного бізнесу та рекреації

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

ТЕМА: «Еволюція та сучасні тенденції розвитку сільського зеленого туризму на прикладі Канади»

Здобувача
Малакчі І.І.
4 курсу групи МТ- 43

Керівник: доц. каф. ТБ та Р,
к.т.н, доц..
Ліганенко М.Г.

Консультант:
професор каф. ЦТФО
Добрянська Н.А.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від _____, протокол № _____ .

Завідувач кафедри ТБтаР _____ Наталя ДОБРЯНСЬКА

Одеса - 2024

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет	Технології вина та туристичного бізнесу
Кафедра	Туристичного бізнесу та рекреації
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	242 Туризм
Освітня програма	Міжнародний туризм

ЗАТВЕРДЖУЮ
Зав. кафедри ТБтаР
Наталя ДОБРЯНСЬКА

15 вересня 2023 р.

ЗАВДАННЯ**НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА**

Малакчі Іллі Іллічу
Ім'я ПРИЗВИЩЕ

1. Тема роботи «Еволюція та сучасні тенденції розвитку сільського зеленого туризму на прикладі Канади»
Затверджена наказом ОНТУ від «5» вересня 2023 р. № 502-03.
2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи «1» червня 2024 р.
3. Вихідні дані роботи: монографії, підручники, навчальні посібники, законодавчі та нормативні акти, первинні документи, звіти туристичних підприємств, статистична звітність, статті та тези.
4. Перелік питань, які потрібно розробити:
РОЗДІЛ 1. Сільський зелений туризм як перспективний спеціалізований вид туризму
РОЗДІЛ 2. Дослідження стану сільського зеленого туризму в Канаді
РОЗДІЛ 3. Розробка триденного туру з концепцією сільського зеленого туризму для сім'ї
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
Презентація до кваліфікаційної роботи (24 слайдів)

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 3	Наталя ДОБРЯНСЬКА	15.09.2023р	20.05.2024р

7. Дата видачі завдання 15.09.2023р.

Керівник _____ Ліганенко М.Г.

Завдання прийняв до виконання _____ Малакчі І.І.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Отримання теми для кваліфікаційної роботи	05.09.2023	виконано
2.	Затвердження плану кваліфікаційної роботи	15.09.2023	виконано
3.	Надання 1 розділу на перевірку	09.03.2024	виконано
4.	Надання 2 розділу на перевірку	21.04.2024	виконано
5.	Надання 3 розділу на перевірку	05.05.2024	виконано
6.	Формування висновку, списку використаних джерел, додатків	10.05.2024	виконано
7.	Здача закінченої кваліфікаційної роботи	31.05.2024	виконано
8.	Розробка презентації	01.06.2024	виконано

Здобувач-дипломник _____ Малакчі І.І.

Керівник роботи _____ Ліганенко М.Г.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-дипломник _____ Малакчі І.І.

АНОТАЦІЯ

на кваліфікаційну роботу бакалавра

Робота містить 105 сторінок, 7 рисунків, список літератури з 56 найменувань, 4 таблиць, 3 додатків.

Метою виконання роботи є дослідження індустрії гостинності в м. Одеса, а саме закладів ресторанного господарства (барів), які можуть виступати об'єктами туристичного бізнесу і бути включені в тематичні туристичні маршрути.

Об'єктом аналізу, узагальнень і дослідження виступають сільський зелений туризм.

Ця робота присвячена дослідженню еволюції та сучасних тенденцій розвитку сільського зеленого туризму в Канаді. У ній розглядаються ключові етапи становлення цього виду туризму, починаючи від традиційних форм агротуризму до сучасних інтерактивних та екологічно орієнтованих відпочинкових практик. Особлива увага приділяється аналізу впливу державної політики, технологічних інновацій та змін у споживчих вподобаннях на розвиток галузі.

Дослідження показує, що сільський зелений туризм у Канаді зазнав значних змін, зосереджуючи увагу на сталому розвитку та збереженні природних і культурних ресурсів. Сучасні тенденції включають розвиток екологічно сталих туристичних об'єктів, впровадження новітніх технологій для підвищення комфорту туристів, а також акцент на автентичних культурних та природних досвідах.

На прикладі провінції Онтаріо робота демонструє успішні практики та ініціативи, що сприяють розвитку сільського туризму, такі як фермерські ринки, фестивалі, винні тури та еко-туристичні маршрути. Провінція Онтаріо, завдяки активній підтримці місцевого уряду та розвитку інфраструктури, стала одним з провідних регіонів у сфері сільського зеленого туризму в Канаді.

Висновки дослідження підкреслюють важливість сільського зеленого туризму для місцевих громад, його роль у збереженні екологічної рівноваги та культурної спадщини, а також перспективи подальшого розвитку цього сектору в умовах глобальних викликів і змін.

За результатами виконаної роботи сформульовані висновки та рекомендації, розроблено сільський зелений тур в Канаді та маршрут туру, проведено економічні розрахунки.

Одержані результати можуть бути використані барами для популяризації закладів та туристичними компаніями для розширення послуг.

Рік захисту роботи - 2024

ANNOTATION
for a bachelor's degree

The work contains 105 pages, 7 figures, a list of references of 59 titles, 3 appendices.

Rural green tourism is the object of analysis, generalizations and research.

This work is devoted to the study of the evolution and current trends in the development of rural green tourism in Canada. It examines the key stages of the formation of this type of tourism, starting from traditional forms of agrotourism to modern interactive and ecologically oriented recreational practices. Special attention is paid to the analysis of the influence of state policy, technological innovations and changes in consumer preferences on the development of the industry.

The study shows that rural green tourism in Canada has undergone significant changes, focusing on sustainable development and conservation of natural and cultural resources. Current trends include the development of environmentally sustainable tourist facilities, the introduction of new technologies to increase the comfort of tourists, and an emphasis on authentic cultural and natural experiences.

Using the example of the province of Ontario, the work demonstrates successful practices and initiatives that promote rural tourism, such as farmers' markets, festivals, wine tours and eco-tourism routes. The province of Ontario, thanks to the active support of the local government and the development of infrastructure, has become one of the leading regions in the field of rural green tourism in Canada.

The research findings emphasize the importance of rural green tourism for local communities, its role in preserving ecological balance and cultural heritage, as well as the prospects for further development of this sector in the face of global challenges and changes.

Based on the results of the work, conclusions and recommendations were formulated, a rural green tour in Canada and the tour route were developed, and economic calculations were carried out. The obtained results can be used by travel companies to expand services.

The year of job protection is 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1	
Сільський зелений туризм як перспективний спеціалізований вид туризму	11
1.1 Поняття та визначення сільського зеленого туризму	11
1.2 Принципи державної політики в сфері сільського та сільського зеленого туризму	17
1.3 Специфіка та тенденції розвитку сільського туризму в Україні	19
1.4 Досвід розвитку зеленого сільського туризму в світі	27
Висновки до 1 розділу.....	34
РОЗДІЛ 2	
Дослідження стану сільського зеленого туризму в Канаді	36
2.1 Наукові напрямки досліджень сільського зеленого туризму в Канаді	36
2.2 Стан сільського туризму в Канаді	38
2.3 Потенціал Канади для розвитку сільського туризму	45
2.4. Еволюція та сучасні тенденції розвитку сільського зеленого туризму на прикладі Канади	53
2.5 Приклад Онтаріо у розвитку сільського туризму Канади	59
Висновки до 2 розділу.....	64
РОЗДІЛ 3	
Розробка триденного туру з концепцією сільського зеленого туризму для сім'ї	65
3.1 Підбір та характеристика туристичних локацій	65
3.2 Розробка програми туру	77
3.3 Економічні розрахунки	79
Висновки до 3 розділу.....	80
ВИСНОВКИ.....	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84
ДОДАТКИ.....	90

ВСТУП

У сучасному світі спостерігається зміна у популярних формах туризму: від звичайного відпочинку на пляжі до більш осмислених і пізнавальних подорожей. Так звана концепція "трьох S" ("Sun-Sea-Sand") - сонце, море, пісок - поступово витісняється концепцією "трьох L" ("Landscape-Loge-Leisure") - пейзажі, традиції, дозвілля. Внаслідок цього, популярність подорожей у сільську місцевість, де міські туристи можуть насолоджуватися екзотикою: аграрними пейзажами, традиційним сільським життям, свійськими тваринами, екологічно чистими продуктами і т.д., стрімко зростає.

Концепція "сільський туризм" має свої коріння ще з давніх часів. Навіть у Римській імперії члени патриціанських родин вирушали з Риму на відпочинок у сільські місцевості. Зростаючий інтерес до відпочинку у селі відзначається ще з XIX століття. У другій половині XX століття урбанізовані країни Європи відзначили, що сільський зелений туризм став одним із основних засобів "порятунку" європейців від стресів розвинутих промислових міст.

За останні роки весь значний розвиток сільського зеленого туризму, що впливає з рослинного попиту на відпочинок на природі. Цей запит зумовлений відчуттям невідповідності середовища проживання сучасної людини її фізіологічним і психологічним потребам. Збільшення попиту на сільський відпочинок пояснюється скороченням робочого часу, збільшенням кількості платних відпусток, підвищенням рівня освіти та розвитком транспортної мережі, такої як залізничний, автомобільний, повітряний та морський транспорт.

З основними перешкодами для розвитку туризму в сільських місцевостях традиційно вважалися транспортна віддаленість осередків відпочинку та їхня неадекватність для відповіді на потреби сучасного туриста. Протест, на початку XXI століття старих сільських регіонів Європи

успішно подолали ці проблеми. Зусиллями регіональних та місцевих органів влади було оновлено комунікаційну інфраструктуру. Масове поширення приватних автомобілів дозволяє відвідувачам без проблем досягати бажаних регіонів, навіть якщо вони знаходяться на великій відстані від початкових пунктів маршруту. Стимулювання розвитку рекреаційних форм малого підприємництва в сільській місцевості дозволило наблизити стандарти сільської гостинності до загальноприйнятих «міських» стандартів готельного сервісу.

У сучасних умовах ринкової економіки сільський туризм стає все більш важливим для розвитку туристичної галузі та сільських територій. Він допомагає вирішувати проблеми, що стосуються розвитку сіл, такі як відтік молоді в міста, зменшення зайнятості та низькі доходи сільського населення.

Мета кваліфікаційної роботи полягає у вивченні агротуризму в сільських районах та виправданні туристичного потенціалу сільської місцевості на прикладі Канади з урахуванням принципів сталого розвитку, не зважаючи на сучасні виклики.

Під час аналізу динаміки розвитку сільського зеленого туризму в Україні за останні роки було виявлено збільшення кількості садиб та активізацію розвитку агротуризму. Це свідчить про те, що сільська місцевість може стати ключовим фактором у відродженні та розвитку туристичної галузі в Україні після завершення воєнних дій на нашій території, ґрунтуючись і застосовуючи міжнародний досвід, особливо Канади.

Предметом дослідження виступає сільський зелений туризм.

Об'єктом дослідження виступає досвід Канади у розвитку сільського зеленого туризму.

В кваліфікаційній роботі були використані наступні методи дослідження: абстрактно-логічний – для теоретичного узагальнення та вивчення особливостей становлення сільського зеленого туризму у різних країнах; індуктивний – для аналізу сучасного стану сільського зеленого туризму; дедуктивний – для узагальнення результатів дослідження та

встановлення наукової сутності проблеми; порівняльний – для вивчення практичного досвіду функціонування підприємств сільського зеленого туризму в Україні та світі.

Мета роботи полягає у визначенні шляхів розвитку сільського туризму в Україні на основі аналізу світового досвіду, особливо на прикладі Канади.

РОЗДІЛ 1

Сільський зелений туризм як перспективний спеціалізований вид туризму

1.1 Поняття та визначення сільського зеленого туризму

Експерти Всесвітньої туристичної організації визнають сільський зелений туризм як складну діяльність, що включає різні форми, такі як піші прогулянки, гірські походи, кінні прогулянки, спортивні і оздоровчі мандрівки, полювання та риболовля, а також інші форми, менш спеціалізовані.

Визначення категорії "сільський зелений туризм" повинно враховувати концепцію "сільської місцевості" та відповідати тому, яке значення ми приділяємо агрорекреаційній формі сільського господарства.

Поняття "сільська місцевість" вже досліджується географами, соціологами та економістами. Досі в різних країнах існують розбіжності у суспільно-правовому визначенні статусу "сільської території". Основними темами дискусій є:

- щільність населення та розмір поселень;
- використання земель для сільського господарства;
- "традиційні структури" та питання ідентичності населення.

Більшість західних дослідників сільського зеленого туризму вважають сільські райони територіями з менше ніж 10-20 % земельних площ, які забудовані. Сільські райони мають низьку щільність населення через малі поселення. Програма розвитку сільського господарства Організації економічного співробітництва і розвитку використовує кілька показників, але надає перевагу щільності населення 150 осіб на км². Це середнє значення відрізняється між країнами через різні класифікації у різних державах.

Таблиця 1.1 Критерії визначення сільських поселень в країнах організації економічного співробітництва та розвитку

Держава	Критерії виділення
Австралія	Дисперсно розселені групи населення чисельністю нижче 1000 осіб
Австрія	Населені пункти з чисельністю населення до 5000 осіб
Канада	Місцевості з територією до 400 км ² і населенням чисельністю до 1000 осіб
Данія, Норвегія	Поселення чисельністю до 200 мешканців
Великобританія	Території з сільським укладом господарства і населенням до 10 000 мешканців
Франція	Населені пункти з чисельністю населення до 2000 осіб
Швейцарія, Португалія	Населені пункти з чисельністю населення до 10 000 осіб

Загалом, можна виділити дві основні ідеї з визначень:

1. Сільські поселення можуть мати різні розміри, але, як правило, вони є невеликими (з населенням менше 10 000 осіб).
2. Вони зазвичай розташовані в районах з низькою щільністю населення.

Динаміка урбанізації XIX-XX століть породила нові соціальні структури, відмінні від "традиційних" організацій сільської місцевості. Тому збереження традиційного способу життя в сучасних малих поселеннях є важливим для підтримки їх сільського "характеру", оскільки саме ці особливості приваблюють туристів з міських районів.

Питання визначення сучасного "сільського стилю життя" є досить складним, особливо в контексті постіндустріальних країн Європи, таких як Німеччина, Франція, Бельгія тощо. Великі відмінності спостерігаються не лише між континентами (Північ - Південь, Захід - Схід), але і всередині окремих країн.

Західні соціологи розрізняють чотири типи традиційного сільського стилю життя:

1. Стиль спокійного життя мешканців невеликих сіл, які більше люблять бути в контакті з природою, ніж з людьми.
2. Стиль патріархального устрою життя, що ґрунтується на сімейному фермерському господарстві, з відданістю традиціям у побуті і використанні землі.
3. Стиль життя урбанізованих мешканців селищ і сіл, що знаходяться поблизу великих і середніх міст, які здійснюють трудові міграції або

займаються інтенсивним спеціалізованим сільським господарством для забезпечення потреб міських ринків.

4. Стиль життя у пригороді, характерний для осіб, які проживають у передмістях, цінують відкрите середовище та природу, але не займаються господарюванням.

Отже, термін "сільські території" відображає відкритий простір з розрідженим населенням, малою щільністю і невеликими поселеннями, де чисельність жителів зазвичай не перевищує 10 000 осіб. Крім того, у таких громадах часто спостерігається тенденція до традиціоналізму та певного консерватизму в культурі.

Ці соціологічні, культурологічні та економіко-географічні концепції впливають на формування термінологічної бази сучасного сільського зеленого туризму.

Стійкий туризм, також відомий як сталий туризм, представляє собою сучасну концепцію розвитку туризму, що ґрунтується на принципах стійкого розвитку. Ця форма туризму спрямована на задоволення поточних потреб, забезпечуючи при цьому збереження можливостей для майбутніх поколінь.

Стійкий туризм ґрунтується на таких принципах:

- збереження навколишнього середовища, мінімізація екологічного впливу туристичної діяльності та стеження за станом туристично освоєних територій;
- розумне використання технологій туристичного обслуговування, зокрема автотранспорту, енергії, питної води та інших ресурсів;
- соціальна справедливість для місцевих громад, забезпечення рівних можливостей у розподілі доходів та інших користей від туризму, врахування інтересів місцевого населення;
- естетична гармонія туристичного природокористування, що передбачає вплив туристичної інфраструктури на навколишнє середовище у відповідності з його унікальними характеристиками.

Ці принципи знаходять втілення у сільському туризмі.

Поняття "сільський туризм" часто вважають синонімом поняття "агротуризм". Хоча між ними є багато схожостей, за світовими стандартами вони не є абсолютно ідентичними. Суть поняття "сільський туризм" значно ширша, ніж поняття "агротуризм". Інакше увжучи, агротуризм є лише одним з варіантів сільського зеленого туризму, особливо поширеним у країнах з високорозвиненою фермерською сферою.

Агротуризм (агрітуризм) – це форма туризму, спрямована на відпочинок у сільській місцевості, що базується на використанні сільського (фермерського) господарства для рекреації, освіти або активного включення у традиційні форми сільського господарювання.

Цей вид туризму може приймати різні форми, але завжди передбачає проживання на сільському господарстві.

Існують дві основні форми агротуризму:

- проживання з обслуговуванням на території господарства;
- самообслуговування на території господарства, наприклад, в кемпінгах або наметах.

Агротуризм є спрощеною формою сільського зеленого туризму, де індивідуальне селянське господарство виступає як база для ночівлі і основний об'єкт інтересу туриста. На відміну від інших форм туризму, які можуть здійснюватися на сільських територіях (але в адміністративному, а не реальному сенсі), наприклад, спортивно-туристичні заходи або курортний відпочинок, агротуризм сконцентрований саме на господарстві.

Для успішного агротуризму важливі такі аспекти:

- культурний рівень та навички господаря в обслуговуванні гостей;
- естетичне вигляд фермерського господарства;
- близькість до міського центру.

Стійкий туризм, або сталий туризм, є сучасною концепцією розвитку туризму, яка обґрунтовується на принципах стійкого розвитку. Це форма туризму, яка задовольняє поточні потреби, забезпечуючи збереження при цьому можливостей для майбутніх поселень.

Сільський туризм - це форма відпочинку, коли туристи тимчасово перебувають у сільських місцевостях, зазвичай в селах;

Сільський зелений туризм - це відпочинковий вид, що відрізняється від сільського туризму тим, що туристи перебувають у власному житловому будинку сільського господаря, окремому гостьовому будинку або на території особистого селянського або фермерського господарства;

Екотуризм - це форма сільського туризму, яка передбачає відвідування туристами територій з природничою, культурологічною та етнографічною цінністю.

Туристична діяльність у сільському туризмі - це надання різноманітних послуг для туристів, які включають бронювання, розміщення, харчування, рекреацію, екскурсії, транспортне та інформаційне обслуговування, організацію культурних та спортивних програм та інші види послуг, спрямовані на задоволення потреб туристів. Ця діяльність пов'язана з використанням туристичних ресурсів місцевості відповідно до вимог законодавства.

Туристичний продукт - це готовий комплекс послуг, який включає не менше двох видів послуг і пропонується за визначеною ціною. До таких послуг можуть входити перевезення, розміщення, екскурсії, відвідування об'єктів культури, розваги, покупка сувенірів тощо.

Селянське господарство - це фізична особа або члени сім'ї, які ведуть господарську діяльність з використанням земельних ділянок та майна особистого селянського (фермерського) господарства, яке належить їм на правах власності, спільної власності або оренди відповідно до законодавства.

Особисте селянське господарство - це господарська діяльність, яка проводиться фізичною особою або групою осіб, які перебувають у сімейних або родинних відносинах і спільно проживають, без створення юридичної особи. Ця діяльність має на меті задоволення особистих потреб через виробництво, переробку та споживання сільськогосподарської продукції, а

також надання послуг з використанням майна особистого селянського господарства, включаючи сільський зелений туризм.

Законодавство України, що регулює сільський та сільський зелений туризм, складається з ряду правових актів, зокрема з Конституції України, Закону України "Про туризм", даного Закону та інших нормативно-правових актів України, що прийняті або видані відповідно до них.

Туристичні ресурси України в галузі сільського та сільського зеленого туризму включають унікальні природні, соціально-побутові, культурологічні, етнографічні, історичні та інші особливості сільських територій України, а також туристичні пропозиції суб'єктів туристичної діяльності, які працюють у цій галузі на основі використання об'єктів державної, комунальної чи приватної власності.

Напрями освоєння та розвитку туристичних ресурсів України в галузі сільського та сільського зеленого туризму визначаються органами державної влади та місцевого самоврядування відповідно до програм розвитку туризму.

Організаційними формами сільського туризму є міжнародний і внутрішній туризм.

Міжнародний сільський туризм включає в'їзний туризм - подорожі в межах України з тимчасовим перебуванням у сільській місцевості (селі) осіб, які не постійно проживають на території України.

Внутрішній сільський туризм - це відпочинковий вид туризму, що передбачає подорожі в межах України з тимчасовим перебуванням у сільській місцевості (селі) громадян України та осіб, які постійно проживають на її території.

Сільський туризм включає елементи інших видів туризму, які передбачають тимчасове перебування туристів у сільській місцевості (селі), такі як сільський зелений туризм і екотуризм.

Учасниками відносин, що виникають при здійсненні туристичної діяльності в сфері сільського туризму, є юридичні та фізичні особи, які створюють туристичний продукт, надають туристичні послуги або

здійснюють посередницьку діяльність з надання характерних та супутніх послуг, а також туристи, екскурсанти, відвідувачі та інші особи, в інтересах яких здійснюється туристична діяльність.

Суб'єктами, які здійснюють або забезпечують туристичну діяльність в сфері сільського туризму є:

- туристичні оператори;
- туристичні агенти;
- суб'єкти підприємницької діяльності, що надають послуги з тимчасового розміщення (проживання), харчування, екскурсійних, розважальних та інших туристичних послуг;
- фізичні особи, що провадять діяльність, пов'язану з туристичним супроводом;
- фізичні особи (сільські господарі та члени їх родини), які не є суб'єктами підприємницької діяльності та надають послуги з тимчасового розміщення (проживання) туристів у власному житловому будинку сільського господаря, в окремому (гостьовому) будинку або на території особистого селянського (фермерського) господарства; послуги з харчування туристів, послуги туристичного супроводу, а також інші послуги, пов'язані з перебуванням туристів у даному господарстві (сільській зеленій туризм) та у даній місцевості (сільський туризм).

Перелік посад фахівців туристичного супроводу в сфері сільського туризму, кваліфікаційні вимоги до них та порядок видачі дозволів на право здійснення туристичного супроводу визначаються центральним органом виконавчої влади в галузі туризму.

1.2 Принципи державної політики в сфері сільського та сільського зеленого туризму

Основними напрямками державної політики в галузі сільського та сільського зеленого туризму є:

1. Удосконалення правових засад регулювання відносин в цій галузі.
2. Визнання сільського та сільського зеленого туризму важливими компонентами туристичної індустрії України і стимулювання інвестицій у цей сектор, як національних, так і з-за кордону, з метою створення нових робочих місць.
3. Розвиток в'їзного та внутрішнього сільського та сільського зеленого туризму та його трансформація в високоефективну і конкурентоспроможну галузь туристичної індустрії.
4. Створення сприятливого середовища для розвитку цих видів туризму, включаючи спрощення та узгодження податкового, валютного, митного, прикордонного та інших форм регулювання.
5. Залучення громадян до розвитку цих форм туризму як джерела додаткового доходу та поповнення місцевих і державних бюджетів.
6. Врахування попиту населення на певні послуги сільського та сільського зеленого туризму при формуванні загальнодержавних і місцевих програм розвитку регіонів.

Пріоритетні напрями державної політики в цій галузі визначаються у загальнодержавній програмі розвитку туризму на визначений термін.

Державна політика в сфері сільського та сільського зеленого туризму реалізується через:

1. Визначення і реалізацію основних напрямів державної політики в цій галузі.
2. Встановлення порядку класифікації, оцінки та використання туристичних ресурсів України в цій сфері.
3. Направлення бюджетних коштів на програми розвитку сільського та сільського зеленого туризму.
4. Нормативного регулювання відносин у сільському туризмі, включаючи розміщення, харчування та інше обслуговування.
5. Стандартизації та сертифікації туристичних послуг у цій галузі.
6. Встановлення системи статистичного обліку та звітності.

7. Організації державного контролю за дотриманням законодавства.
8. Учасі у міжнародних програмах розвитку цих видів туризму.
9. Надання допомоги регіонам у створенні туристичної інфраструктури.

Державне регулювання в цій галузі здійснюється згідно з актами законодавства України.

Програми розвитку сільського туризму є невід'ємною частиною державних цільових, регіональних, місцевих та інших програм розвитку туризму. Ці програми розробляються і затверджуються органами державної влади та місцевого самоврядування з метою раціонального використання і розвитку міських та регіональних туристичних ресурсів у сфері сільського туризму, їх збереження та відновлення, заохочення селян надавати туристичні послуги, патріотичного та екологічного виховання населення, створення нових робочих місць та збільшення надходжень від туристичної діяльності до бюджетів, розвитку соціальної інфраструктури та благоустрою сіл, забезпечення конституційних прав громадян на відпочинок та інші права громадян, а також забезпечення безпеки громадян під час туристичних подорожей. Порядок формування, фінансування і реалізації цих програм визначається відповідно до закону [1].

1.3 Специфіка та тенденції розвитку сільського туризму в Україні

За даними Всесвітньої туристичної організації (ВТО), темпи зростання сільського туризму становлять від 10-20 % до 30 % на рік, а його частка в доходах від міжнародного туризму досягає 10-15 %, що свідчить про динамічне зростання цього сектора туристичної індустрії.

Беручи до уваги закордонний досвід, сільський туризм розвивається і в Україні. Сьогодні український ринок здатний приймати і обслуговувати близько 150 тисяч туристів у сільській місцевості, тоді як потенціал європейського ринку оцінюється в 2 мільйони ліжко-місць [2, с.6-7].

Незважаючи на значний потенціал, структурні зміни сільської місцевості та необхідні передумови, сучасний стан організації сільського туризму в Україні не дозволяє отримувати відповідні економічні вигоди. Це вимагає вивчення передового досвіду, визначення тенденцій і проблем, а також розроблення заходів і програм для його ефективного розвитку.

Історичні витоки, особливості зарубіжної та вітчизняної практики, а також наукові основи становлення і розвитку сільського туризму досліджені у працях таких українських авторів, як В.І. Биркович, В.П. Васильєв, О.Ю. Дмитрук, Ю.В. Зінько, В.Ф. Кифяк, М.М. Костриця, Т.Ю. Лужанська, С.С. Махлинець, Х.Й. Роглев, М.Й. Рутинський, Ю.І. Стадницький, М.І. Ткаченко, Л.М. Шульгіна та інших.

Метою дослідження стало узагальнення теоретичних напрацювань, аналіз досвіду, визначення специфічних характеристик і переваг, а також вивчення тенденцій і проблем розвитку сільського туризму в Україні. На сучасному етапі розвитку світового туризму спостерігається зсув інтересів подорожуючих від масових до індивідуальних поїздок і переорієнтація від концепції трьох "S" (Sea - Sun - Sand / Море - Сонце - Пісок) до концепції трьох "L" (Landscape - Lore - Leisure / Природа - Знання - Дозвілля).

Ці тенденції обумовлені зростанням прихильності до здорового способу життя, підвищеною увагою до екологічних та соціальних проблем, а також невідповідністю середовища проживання людини її фізіологічним і психологічним потребам. Така ситуація вимагає формування нової пропозиції туристичних продуктів в альтернативних видах туризму, серед яких екологічний, природний, біотуризм, пригодницький, сільський, зелений туризм і агротуризм.

З урахуванням світових тенденцій, одним із перспективних напрямів розвитку туристичної діяльності в Україні є сільський туризм. Це обумовлено багатою культурною, історичною та архітектурною спадщиною українських сіл, мальовничими ландшафтами, лікувально-рекреаційними

ресурсами, наявністю індивідуального житлового фонду та значним трудовим потенціалом.

Сільський туризм вже давно практикується у високорозвинених країнах. Досвід показує, що 40-60 % селян отримують більшу частину своїх доходів із несільськогосподарських джерел, значну частку яких займає туризм. Туризм сприяє розвитку суміжних занять, таких як домашня переробка харчових продуктів, гастрономія, народні промисли, організаційно-культурна та екскурсійна діяльність. Ця галузь також допомагає вирішувати проблему працевлаштування сільських жителів та сприяє самозайнятості. За даними, залучення одного господарства до туристичного обслуговування створює близько десяти робочих місць в околицях.

Український сільський туризм пройшов кілька етапів у своєму розвитку. Початковий період (кінець XIX - середина XX ст.) характеризувався формуванням цієї галузі. Відпочинок у сільській місцевості зводився до відпочинку та творчої праці заможних городян у знайомих селян, у приватних садибах і маєтках. На той час ця діяльність ще не розглядалася як туризм і не була організованою.

На наступному етапі (60-90-ті роки XX ст.) відбулося становлення приватних форм сільського туризму. Відпочинок у орендованих кімнатах, квартирах на гірських і кримських курортах став популярним через відсутність вільних місць у пансіонатах, санаторіях, турбазах. Цей вид відпочинку здійснювався не в селі, а в курортних місцях, але частина туристів вибирала сільські оселі. У більшості випадків така діяльність була нелегальною, неоподаткованою і стихійною.

З третім етапом (з 90-х років XX століття дотепер) пов'язане становлення правових форм сільського туризму в Україні, що було спричинене заснуванням Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні (громадської неприбуткової організації) у 1996 році. Організаторами Спілки та інших відповідних організацій були зроблені

перші кроки у розвитку нового виду діяльності для сільського населення та відпочинку міського. Протягом років діяльності Спілки, заснованої на активному вивченні зарубіжного досвіду та за підтримки міжнародних благодійних фондів, було прийнято заходи в різних регіонах країни для поширення інформації серед сільського населення та місцевих органів влади, видано освітню та рекламну продукцію.

Так, у 1997 році було засновано галузевий журнал "Туризм сільський зелений", де обговорюються проблеми і перспективи розвитку, аналізується зарубіжний досвід, публікуються методичні матеріали, путівники для українських туристів та інше. З 2003 року щорічно проводиться всеукраїнська виставка-ярмарок "Українське село запрошує". У назві організації поєднано два терміни - "сільський" та "зелений туризм". Водночас між такими видами туризму існують певні відмінності. Спілка визначає сільський туризм як діяльність сільського населення, що пов'язана з сільським середовищем, сільськими будинками і заняттями, що ставлять до центру уваги природу і людину. Сільський туризм не має шкідливого впливу на оточуюче середовище, на відміну від масового, і у той же час робить істотний внесок у регіональний розвиток. Він дає змогу використовувати існуючий житловий фонд і не вимагає значних інвестиційних витрат.

Зміст зеленого туризму найкраще відображається в тлумаченні, запропонованому організацією Green Tourism Business Scheme (GTBS), а саме: зелений туризм - це сталий вид туризму, що враховує потреби навколишнього середовища, місцевого населення, підприємців та відвідувачів на сьогодні та у майбутньому. Це може включати діяльність будь-якого великого чи малого підприємства, яке спеціалізується на еко-туризмі або на іншій ніші туристичного ринку. За вітчизняними дослідниками, зелений туризм - це відпочинок на природі в екологічно чистих місцях з проживанням у приватних житлових будівлях у зоні лісів, річок або озер.

Вітчизняні дослідники об'єднали волонтерський, зелений, сільський та пригодницький туризм під терміном "екологічно-орієнтований туризм", який ґрунтується на принципах збереження (відновлення) природного середовища та етнокультурної ідентичності населення. Хоча екологічно-орієнтований сільський туризм має загальні риси з іншими видами, він також має свої особливості, які включають:

- Розташування у сільській місцевості з великим відкритим простором.
- Суттєвий вплив сезонних природних факторів.
- Ознайомлення з сільською місцевістю, традиціями, обрядами, побутом, історичною спадщиною під час відпочинку.
- Послуги надаються сільською громадою, включаючи окремі сільські господарства та агротуристичні комплекси.
- Основна послуга - проживання в сільській місцевості та участь у сільському житті. Додаткові послуги надаються обмежено та можуть залучати інші організації.
- Послуги надаються місцевими мешканцями різних професій (сільські працівники, вчителі, працівники сфери обслуговування тощо), які проживають у сільській місцевості постійно.
- Напрямок до пасивного самодіяльного та соціального туризму.
- Глибше вивчення української народної культури та формування національно-патріотичної свідомості.

Сьогодні регіональні центри представляють інтереси учасників сільського туризму, що надають інформацію про відпочинкові можливості регіонів, контролюють якість туристичних послуг, надають консультації та інше. Такі центри працюють у 17 областях України.

В Україні сільський туризм організовується шляхом створення туристичних селищ на базі наявних поселень з традиційною народною архітектурою, що розташовані в мальовничій місцевості; формування та реалізація сільських турів з проживанням та харчуванням у сільському

будинку, здавання в оренду кімнат і будинків у сільській місцевості в екологічно чистих природних районах.

Розвиток сільського туризму в Україні визначається наявністю природних, етнокультурних, суспільно-демографічних ресурсів, станом інфраструктури території, потребами туристичних потоків, економічною вигодою та можливими екологічними наслідками. З цих причин необхідно створити спеціалізовані зони сільського туризму, що відповідають потребам туристів та забезпечують раціональне використання ресурсів та гармонійний розвиток територій.

Сільський туризм в Україні, згідно з чинним законодавством, може здійснюватися як підсобна діяльність чи мале підприємництво. Як підсобна діяльність, він приносить додаткові доходи селянам, а як мале підприємництво - основний дохід. Аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду вказує на переваги сільського туризму, серед яких:

- сприяння соціально-економічному розвитку сіл;
- зменшення безробіття та розширення можливостей самозайнятості;
- поліпшення умов проживання;
- збут сільськогосподарської продукції;
- збереження традиційної архітектури;
- підвищення культурного рівня селян;
- збереження історико-культурної спадщини;
- розвиток в'їзного туризму;
- покращення якості життя та інше.

Слід зазначити, що сучасний стан розвитку сільського туризму в Україні не створює належних умов для реалізації перерахованих переваг. Основною проблемою, яка уповільнює розвиток сільського туризму, є відсутність законодавчого забезпечення такої діяльності. Незважаючи на наявність центрів підтримки розвитку сільського туризму, їхні зусилля є неспрямованими. Для створення туристичного ланцюга потрібне

налагодження співпраці громадських організацій і місцевого самоврядування.

Великими перешкодами на шляху розвитку туристичної діяльності в сільській місцевості, що традиційно для України вважаються:

- транспортна віддаленість осередків відпочинку;
- стан доріг;
- відсутність розвинутої рекреаційної інфраструктури, яка відповідає б сучасним вимогам туристів.

Зараз регіональні та місцеві органи влади активно працюють над оновленням комунікаційної інфраструктури, наближенням стандартів гостинності в селах до загальноприйнятих у сфері обслуговування. Проте негативний вплив на розвиток сільського туризму має незадовільний стан пам'яток культурної спадщини, що вимагає відповідної підтримки у їхньому реставрації та відродженні.

Обмежений набір послуг сільського туризму перешкоджає приверненню та якісному обслуговуванню туристичних потоків. Серед популярних форм сільського туризму виділяють фольклоризм, кінний туризм, рафтинг, винно-дегустаційний туризм, історико-етнографічний туризм, велотуризм та інші. Подальше вивчення зарубіжного та вітчизняного досвіду організації сільського туризму дозволить виявити проблеми, розробити заходи щодо їх вирішення та ефективного розвитку цієї галузі в Україні [3-12].

Важливо відзначити, що розподіл насиченості сільських туристичних садиб по території України є нерівномірним, що обумовлено природно-кліматичними умовами, наявністю історико-культурних об'єктів та збереженням етнічних традицій. Крім того, розвиток сільського зеленого туризму сприяє не лише збереженню та розвитку рекреаційних зон у сільській місцевості, але й вирішенню соціально-економічних проблем сіл, що в свою чергу сприяє зниженню безробіття за рахунок залучення молоді та місцевого населення, відтворенню трудового потенціалу, уповільненню

міграційних процесів у селах, підвищенню рівня інфраструктури регіону та поповненню місцевих сільських бюджетів.

За результатами досліджень було встановлено, що до початку кризи 2020 року доходи від послуг сільського агротуризму в Україні зросли на 411 % за п'ять попередніх років. Водночас витрати фермерських господарств, які займаються сільським агротуризмом, зросли на 496,4 %. Це було спричинено як значним зростанням вартості комунальних послуг, так і збільшенням витрат на покращення матеріально-технічної бази сільських садиб. У галузі спостерігалися позитивні тенденції, такі як збільшення кількості ночівель відвідувачів на 78,4 % та збільшення середньої тривалості перебування гостей на 13,6%. Ці показники свідчать про покращення якості послуг, надаваних фермерськими господарствами, що працюють на території України.

Також важливо відзначити, що в Україні агротуризм, як окрема та специфічна галузь туризму, має значний потенціал для росту та збільшення числа туристів, які обирають цей вид відпочинку після завершення воєнних дій. Підтвердженням цьому є позитивна динаміка галузі до початку глобальної економічної кризи внаслідок COVID-19, що свідчить про зростання попиту на ці послуги. Фінансові показники попереднього періоду також підтверджують збільшення інвестицій, спрямованих власниками садиб на розвиток їх бізнесу. Навіть за умов поточної ситуації можна прогнозувати, що після завершення воєнних дій подальше зростання туристичних потоків, спрямованих на розвиток зеленого туризму, сприятиме залученню інвестицій від фінансових установ, які зацікавлені в інвестуванні як у поточні, так і у довгострокові проекти. Наприклад, транскордонні протиепідеміологічні обмеження, які обмежували зовнішні туристичні потоки, стали додатковим чинником, що стимулював розвиток агротуризму, і дозволили агросадибам та фермерським господарствам, що працюють у цій сфері, залучати та зберігати ресурси, необхідні для підтримки та розвитку їх бізнесу в сільській місцевості, а також для його подальшого розширення.

В останні роки, коли світ стикнувся з глобальною пандемією та економічною кризою, сільський агротуризм в Україні став привабливою альтернативою закордонним курортам, оскільки багато українців обрали для відпочинку екологічні сільські садиби. Це сприяло не лише збереженню та розвитку рекреаційних зон у сільській місцевості, але й допомогло у вирішенні соціально-економічних проблем сіл. Розвиток сільського зеленого туризму сприяв зниженню безробіття на селі за рахунок залучення молоді та місцевого населення, відтворенню трудового потенціалу, підвищенню кваліфікації сільського господарства, зменшенню міграційних процесів у селах, поліпшенню рівня інфраструктури регіону, збільшенню місцевих сільських бюджетів та іншому.

Дослідження показує, що для сталого розвитку сільських територій в Україні після завершення воєнних дій важливим чинником може бути підтримка та стимулювання підприємництва у галузі сільського зеленого туризму на рівнях держави та регіонів. Для цього необхідно вдосконалити існуючу нормативно-правову базу, знаходити нові джерела фінансування та інвестицій, а також розробляти комплекс заходів з організаційно-господарської сфери для активізації розвитку сільського агротуризму та виведення садиб "з тіні" [13,14].

1.3 Досвід розвитку зеленого сільського туризму в світі

Сільський туризм представляє собою важливий напрям розвитку сільських територій, який може стати альтернативою їхній індустріалізації і сприяти підвищенню життєвого рівня мешканців сіл. Україна наразі лише починає розвивати цей вид туризму і ще не має великої популярності, однак у багатьох країнах сільський туризм успішно функціонує і є одним з основних напрямів туристичної галузі. Деякі дослідники досліджують світовий досвід сільського зеленого туризму. Рутинський М. та Зінько Ю. вважають, що Україна може взяти на замітку досвід країн Західної Європи,

зокрема Польщі. Ніколаенко Т. та Ніколанеко Д. також визнають, що Західна Європа, яка є однією з найбільш розвинених у рекреаційному плані, може стати прикладом для всього світу у сфері туризму. Кузик С. та Олесневич Д. у своїх дослідженнях підкреслюють важливість вивчення та впровадження досвіду провідних туристичних країн, таких як Австрія зі схожими умовами, історією та традиціями, а також Великобританія з її довговічною історією розвитку туризму.

Започаткування масового розвитку сільського зеленого туризму у світі припадає на другу половину 20 століття, коли у Великобританії та США з'явилася ідея "Bed & Breakfast" - тимчасового проживання протягом близько 7 днів у порожніх кімнатах будинків незалежно від їх місця розташування.

Експерти Світової туристичної організації розробили стандартну класифікацію засобів розміщення туристів, відповідно до якої такі засоби поділяються на колективні та індивідуальні. Кожна країна встановлює конкретний законодавчий акт щодо того, що вважається тим чи іншим засобом розміщення.

В різних країнах використовуються різні символи для класифікації засобів розміщення. Наприклад, у Ісландії існує категоризація сільських помешкань на номери трьох категорій та будинки гостьового типу категорій А, В, С, D, E, F, G; у країнах Південної Європи агросадиби класифікуються за відповідністю від 1 до 5 зірок. В Ірландії сільські помешкання підлягають обов'язковій сертифікації та отримують "зірки", причому на їхніх будинках розташована відповідна кількість зелених листків. Український парламент ухвалив у першому читанні зміни до закону про туризм, що передбачають обов'язкову категоризацію об'єктів туристичної інфраструктури (готелів, ресторанів, курортів тощо) за відповідними категоріями. Наразі категоризація здійснюється за бажанням власника.

Таблиця 1.2 Категоризація сільських помешкань

Найменування	Характеристика	Унікальна особливість
Bed & Breakfast cottage	Найкращий котедр у курортно-рекреаційній зоні, на території, яка має статус сільській місцевості або відноситься до курорту	Розташування на березі моря, озера або в горах
Bed & Breakfast farm vacation	Сімейний відпочинок з дітьми в мальовничій сільській місцевості з цінними рекреаційними ресурсами	Можливість відпочинку у «домашній» атмосфері дітей різних вікових груп окремо від батьків
Bed & Breakfast homestay	Проживання в будинку господаря сільської садиби спільно з його сім'єю в окремих кімнатах для гостей	Знайомство з традиціями, культурою, побутом тієї сім'ї з якою проживають гості
Bed & Breakfast farmstay	Проживання у будинку фермера або у кемпінгу на території фермерського господарства	Вживання в їжу продуктів, вирощених самим господарем садиби, участь у сільськогосподарських роботах на фермі

Питання: Чи варто змінювати ці категорії?

У світі існують три моделі державного управління туристичним бізнесом. Перша модель передбачає відсутність централізованого управління, де суб'єкти туризму можуть самостійно вирішувати свої проблеми. Цю модель управління обирають у країнах, які мають стабільну позицію на міжнародному ринку туристичних послуг. Наприклад, у США структура, яка регулювала туризм, була ліквідована державою у 1997 році.

Друга модель передбачає інвестування в туризм, в туристичну інфраструктуру, рекламну та маркетингову діяльність, а також контроль над галуззю з боку держави. Ця модель розвинена в країнах, де туризм є одним із джерел валютних надходжень, наприклад, в Тунісі, Єгипті та Туреччині.

У європейських державах поширена третя модель, де органи державного контролю поділяються на два напрямки: управлінський та маркетинговий. За такої моделі всі питання розвитку туризму вирішуються на рівні будь-якого багатогалузевого міністерства при тісній взаємодії з місцевою владою та приватним бізнесом для залучення до виконання державних завдань фінансових коштів з приватного сектора.

У розвинених західноєвропейських країнах, таких як Великобританія, Франція, Іспанія, Голландія, Ірландія, Німеччина, сільський туризм сприяється на національному рівні і розглядається як складова Програми комплексного соціально-економічного розвитку села. Для багатьох країн розвиток цього виду туризму став головним напрямом охорони і відтворення національних сільських ландшафтів. В розвинених країнах туристичні

поїздки в сільську місцевість займають друге місце після відпочинку на морі. У Західній Європі кількість ліжко-місць для відпочиваючих у сільській місцевості в оселі у господарів дорівнює кількості ліжко-місць у готелях.

За оцінками експертів Європейського банку реконструкції та розвитку, забезпечення умов для проживання селянина у місті в 20 разів дорожче, ніж створення умов для його проживання та праці у селі. Тому Європейський Союз вважає розвиток сільського туризму одним із критеріїв розвитку сільських територій.

У кінці 1990-х років всі національні організації сільського туризму країн Європи об'єдналися в Європейську федерацію фермерського і сільського туризму (European Federation for Farm and Village Tourism), відому як «EuroGites». Основна мета цієї організації включає сприяння розвитку сільського зеленого туризму та цільове інвестування у проекти розвитку сільського туризму. Особливості організації сільського зеленого туризму в різних країнах наведені на рисунку 1.1.

Сучасна система регіональної організації туризму Великобританії сформувалася в 1969 році з прийняттям Закону про розвиток туризму. Англійський туризм має круглорічний характер: він популярний не лише влітку, але й під час святкування Різдва. У Великобританії діє Національна організація сільського туризму та агротуризму, яка надає акредитацію оселям. Популярність сільського туризму спонукала англійських фермерів об'єднатися для надання більш різноманітних послуг у своїх будинках. Наприклад, у південно-західній Англії реставрують старі ферми, які знаходять великий успіх серед туристів, завдяки поєднанню підвищеного рівня комфорту з частковим меблюванням.

Багато одноденних гостей з країн Східної Європи, зокрема з Польщі, відвідують Німеччину для шопінгу. У 1980-х роках в Німеччині була розроблена концепція розвитку туризму в периферійних регіонах, спрямована на пропозицію доступного відпочинку на природі без дорогої інфраструктури та комфортних умов проживання. Господарі, які можуть

приймати до 8 гостей, звільняються від сплати податків. Іспанія та Франція вважаються лідерами у сільському туризмі. Французький сільський туризм відзначається своєю привабливістю для туристів, які цікавляться старовинними селищами. У Франції діє Національна організація сільського туризму та агротуризму, яка надає акредитацію оселям. Уряд Франції ухвалив план спільного розвитку сільської місцевості та туризму в Аквітанії у 1967 році за участю приватного сектору та координації урядової комісії. За цим планом прибережний район був поділений на 16 секторів, з яких дев'ять обладнані пляжами та місцями для водних видів спорту, а решта зберігаються як зелені зони з дикою природою. Французькі садиби поділяються за категоріями, що відповідають різним етнографічним особливостям, наприклад, Шампань, Прованс, Гасконія, Нормандія, Савоя. Також є спеціалізовані агрооселі для інвалідів, дитячого відпочинку під час шкільних канікул та відпочинку з домашніми тваринами. Якість такого відпочинку контролюється та сертифікується відповідними міністерствами Франції. Підтримку розвитку курортних сіл у Франції здійснює інвестиційна програма «Gotes de France programme chalets-loisirs».

У Іспанії зрівнявся зовнішній потік агротуристів з внутрішнім завдяки високій якості обслуговування, яку контролюють асоціації господарів агросадиб, та добре розвиненій мережі інформаційної підтримки сільського туризму. Сільські садиби в Іспанії класифікуються на три групи: сільський готель (HR - hotel rural), замок або історичний маєток (CA - Castillo) та сільський будинок (CR - casa rural). Також існує категоризація сільських готелів за системою "INNS OF SPAIN", де вони можуть мати від 1 до 4 тюльпанів. У Італії у 1983 році був прийнятий основний закон щодо розвитку і вдосконалення туризму, який визначив органи управління туризмом на регіональному рівні та їх функціонування. У 90-ті роки завдяки сприятливому оподаткуванню для сільськогосподарського підприємництва в Італії з'явилися престижні котеджі і пансіони не нижче 3-х зіркового рівня. У Італії зростає зацікавленість у перебуванні в монастирях, поряд з якими

з'являються спеціальні готелі. Наприклад, готель одного монастиря біля Сієни, який обслуговується черницями-августинками.

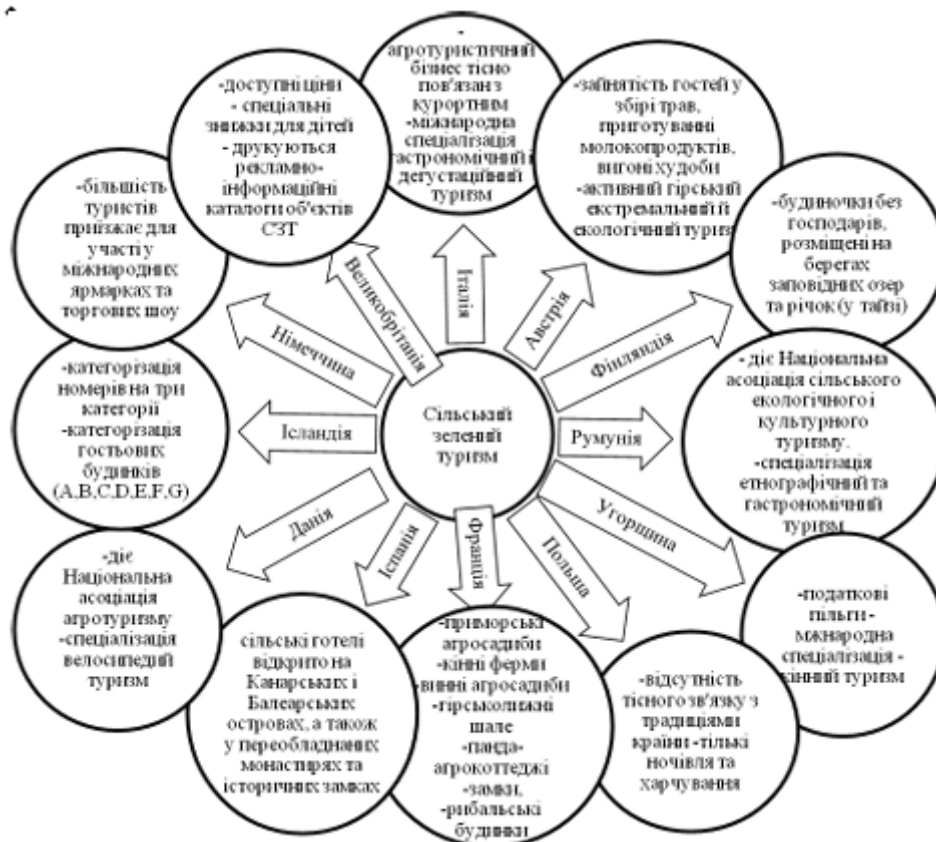

Рис. 1.1 – Організація сільського зеленого туризму у світі

Австрія має імідж країни, де можна насолодитися «відпочинком на чистому повітрі і гостинності», що залучає як міжнародний, так і внутрішній туризм високого рівня. Природа, архітектура та екологічно чисті продукти привертають любителів сільського туризму. У цій країні інфраструктура туризму була відзначена ще в 1960-х роках, а селяни, що приймають гостей, мають певні податкові пільги. Австрійський туризм об'єднує невеликі та середні сімейні ферми, які відповідають певним вимогам, таким як наявність душі, балкону, достатньої житлової площі та загального приміщення для спілкування. Згідно з австрійською конституцією, туризм входить у компетенцію провінцій, які, разом з обмеженим впливом федерального

уряду, формують основні напрямки політики його розвитку. На політику туризму також впливають рішення Австрійського туристичного конгресу.

Сільський зелений туризм в Польщі розпочався в 1990-х роках і має значну підтримку від держави. Прибуток від такого виду бізнесу не оподатковується податком на додану вартість. Доходи можуть бути звільнені від оподаткування, якщо будинок, який здається, є сільськогосподарською садибою, а кімнати здаються туристам, а не третім особам.

Класифікацію сільських господарств для зеленого туризму здійснює Польська федерація сільського туризму "Гостинні господарства" на добровільних засадах, що забезпечує додаткову рекламну підтримку від федерації сільського туризму. Максимальна категорія садиби - III, що відповідає трьом сонечкам. Україна, опираючись на польський досвід, також використовує систему екологічної сертифікації та добровільної категоризації "Зелена садиба", яка розроблена національною Спілкою сприяння розвитку сільського зеленого туризму. Схема сертифікації ґрунтується на принципах зменшення негативного впливу агротуристичних об'єктів на навколишнє середовище, підтримці народних традицій та ремесел, підтримці місцевої економіки і розвитку екологічно безпечних видів відпочинку і розваг. Вивчаючи досвід різних країн, можна виділити напрямки та перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні при удосконаленні законодавства про цей вид туризму.

Таблиця 1.3 Розвиток сільського зеленого туризму в Україні в контексті міжнародного досвіду.

Країна з подібним досвідом	Напрямок розвитку сільського зеленого туризму на Україні
Німеччина, Італія, Австрія, Польща, Угорщина	пільговий режим оподаткування
Франція	спільний розвиток сільської місцевості та туризму за фінансової підтримки приватного сектору та координації уряду; поділ району на зони відпочинку та зелені зони
Італія	розвиток агротуристичного бізнесу пов'язаний з курортним, спеціалізація на гастрономічних та дегустаційних турах
Італія, Іспанія	виникнення спеціальних готелів у сільській місцевості біля монастирів
Австрія	зайнятість гостей у зборі трав, приготуванні молокопродуктів, вигоні худоби
Франція	приморські агросадиби, кінні ферми, винні агросадиби, рибальські будинки
Румунія	етнографічні види сільського зеленого туризму

Кожна країна обирає власні методи організації сільського зеленого туризму, і немає єдиного "рецепту успіху" у цій справі. В кожній державі є власне уявлення про комфорт і гостинність, а також відмінності в кліматичних і етнокультурних умовах. Отже, на підставі аналізу досліджень можна зробити висновок, що головними напрямками розвитку сільського зеленого туризму в Україні мають стати: створення сприятливих умов для отримання податкових пільг та кредитів для власників агросадіб; рекламування послуг сільських господарств; видання різноманітних путівників; розширення видів агротуристичного бізнесу, включаючи курортну спеціалізацію сільського зеленого туризму [15-25].

Висновки до розділу 1

Під час проведеного дослідження визначено важливість та роль сільського туризму у соціально-економічному розвитку українських сіл. За виявленими тенденціями його розвитку в країні можна зробити висновок про збільшення зацікавленості у цій галузі з боку владних структур та громадських організацій. Нагальність подальшого розвитку сільського туризму підтверджується перевагами цього сектору туристичної індустрії та потребує подолання перешкод та розроблення відповідальних заходів на державному та місцевому рівнях.

Дослідження впливових факторів, що формують попит на послуги сільського туризму, залишається актуальним завданням. Важливо розробити механізми для забезпечення сталого розвитку цієї галузі, враховуючи туристично-рекреаційний потенціал різних регіонів України.

Однак, як правило, сільський туризм є можливістю для розвитку сільської місцевості; це може бути не таким чудовим, як дехто вважає, і може не підходити для кожного місця. Наприклад, вплив місцевого туризму значно відрізняється в різних сільських регіонах і залежить від низки факторів, включаючи кваліфікацію робочої сили, характеристики та сезонні проблеми. Таким чином, розвиток сільського туризму пропонує потенційні рішення

багатьох проблем, з якими стикається сільська територія. У результаті зростає залежність і підтримка сільського туризму в надії на досягнення потенційних переваг. Ступінь реалізації цих переваг залишається предметом багатьох дискусій. Безумовно, є докази на підтримку твердження про те, що як засіб економічного зростання та диверсифікації туризм може зробити важливий внесок у доходи сільської місцевості як на рівні туристичних операторів, так і ширше в місцевій економіці. Було виявлено, що події сільського туризму сприяють збільшенню бізнесу, доходів і зайнятості, а також сприяють соціальному та економічному розвитку. Туризм може бути важливим джерелом робочих місць для сільських громад. Туризм не тільки пропонує місцевим жителям можливості для бізнесу, але також може підвищити якість місцевого життя. Туризм також може підтримувати місцеву культуру в сільській місцевості, заохочуючи відновлення місцевих і регіональних історичних місць.

Проте сільські громади часто стикаються з проблемою недостатньої інфраструктури для забезпечення постійного притоку туристів протягом всього року, що обмежує їх здатність повністю використовувати переваги туризму. Тому багато сільських громад вирішили проводити річні туристичні заходи, намагаючись максимально використовувати прибутковість туризму з мінімальними додатковими витратами. Важливо враховувати, що більшість підприємств сільського туризму є невеликими та орієнтованими на високосезонний ринок, що породжує ряд інших проблем. Не кожен сільський район однаково привабливий для туристів, і просте надання місць для проживання не гарантує попиту. Важливо мати різноманітний пакет продуктів, щоб привернути та утримати туристів, надаючи їм відповідні можливості для витрат. Розвиток сільського туризму може потребувати значних інвестицій, які не завжди виправдовуються потенційними прибутками. Для місцевих громад і підприємств може бути важко адаптуватися до ролі обслуговування. Якість продуктів і послуг повинна відповідати очікуванням та запитам туристів.

РОЗДІЛ 2

Дослідження стану сільського зеленого туризму в Канаді

2.1 Наукові напрямки досліджень сільського зеленого туризму в Канаді

Сільські райони Канади відзначаються довгою історією економічних і соціальних змін, які були ще більш посилені глобалізацією світової економіки. У результаті сільські громади по всій країні намагаються адаптуватися до нових умов, коли економіка вже не так сильно підтримується первинною освітою. Розвиток туризму та рекреації часто розглядається як одна зі стратегій для створення більш диверсифікованої економіки, особливо в районах з унікальними природними та культурними ресурсами. Зростаюча урбанізація західних країн підштовхує людей до відвідування сільських районів для туристично-рекреаційних цілей, що робить питання розвитку та управління сільським туризмом та відпочинком надзвичайно актуальними для науковців, громадських лідерів, виборчих посадовців та планувальників.

Хоча було проведено значні дослідження щодо сільського туризму та відпочинку, відносно мало уваги приділялося їхнім різноманітним впливам, практикам та наслідкам в канадському контексті. У зв'язку з цим, у 2008 році сільський туризм досліджували туристичні дослідницькі групи Канадської асоціації географів, провели спільне засідання під час щорічної конференції. Організатори отримали позитивну відгук на цю ініціативу та в подальшому опублікували запрошення до участі у доповідях, щоб стимулювати широкий спектр подання матеріалів, які охоплюють всю гаму досліджень в Канаді.

Цей спеціальний випуск Журналу сільського та громадського розвитку є результатом таких

зусиль. Він включає 12 статей і 2 тематичні дослідження, які освітлюють тему туризму та відпочинку в Канаді. Представлені теми є широкими та різноманітними і включають:

- сільськогосподарські ландшафти: обговорюються питання про те, чи є агротуризм справжньою нішою у ринку сільського туризму, стратегії диверсифікації для фермерських сімей; перевірка цілей, які сприяють розвитку агротуризму та підприємництва на фермах у Канаді; потенційний внесок спадщини сільськогосподарських тварин у сільський туризм; і як рамки сільського капіталу допомагають досліджувати культурно унікальний сільський ландшафт і додатково сприяють управлінню ним.
- Дослідження стилів дозвілля сільських жителів віддаленої громади, які пережили значні економічні зміни протягом тривалого періоду. А також аналіз стилів дозвілля сільських рекреантів в Канаді через вивчення використання часу, умови для відпочинку, участь у дозвіллі та мотивацію.
- Дослідження управління природними ресурсами, яке охоплює аналіз рибальства, його економічного впливу та розвитку громад, пов'язаного зі створенням рибного господарства. Виділено потенціал розвитку природних рекреаційних зон як стратегії для диверсифікації економіки. Також проведений аналіз ресурсно-орієнтованої туристичної політики Онтаріо, оцінено контекст, у якому вона діє, сам документ політики та його вплив та ефективність.

Дослідження з туризму на основі громади та соціальної економіки розглядає можливості, якими соціально-економічні організації можуть сприяти розвитку туризму в сільських громадах, зокрема створенням заповідних територій. Також досліджується потенціал підприємств соціальної економіки для участі у реалізації стратегій туризму на основі громади.

В іншому дослідженні оцінюється впровадження сталих практик туризму серед операторів, включаючи їхнє ставлення, тип прийнятих практик, мотивацію та бар'єри, а також способи підтримки цих практик. Також розглядається вплив розширення турів до сільського туризму на навчання студентів і підтримку операторів через відгуки студентів і викладачів.

У тематичних дослідженнях досліджуються зміни поглядів зацікавлених сторін громади на туризм в ході розвитку Національного морського заповідника "Озеро Верхнє". Також обговорюється програма культурного туризму та її успіх у привертанні туристів, сприяючи благоустрою середмістя та наданню альтернативи зайнятості у раніше індустріальному співтоваристві [26].

2.2. Стан сільського туризму в Канаді

Канада, відома своїми масштабними сільськогосподарськими територіями та регіональними фермами, пропонує унікальну пригоду в світ сільського туризму. Чарівні села та мальовничі ландшафти пронизані духом сільського життя та аграрною спадщиною. Сільський туризм у Канаді надає чудову можливість зануритися в сільську атмосферу і ознайомитися з традиціями та способом життя місцевого населення.

Канада має багату сільську спадщину, яка з гордістю передається з покоління в покоління. У кожному селі можна знайти музеї, виставки та ферми, що відображають унікальні риси місцевої культури та історії. Сільські поселення Канади зберігають дух традиційного сільського господарства і є справжніми культурними центрами, які приваблюють туристів своєю автентичністю та неповторною атмосферою.

Відвідувачі сільської місцевості Канади можуть не лише насолоджуватися мальовничими краєвидами та гостинністю місцевих жителів, але й активно брати участь у сільськогосподарських та господарських заходах. Вони можуть навчатися землеробству, брати участь у збиранні врожаю та догляді за фермерськими тваринами. Це надає можливість глибше зрозуміти сільське життя та насолодитися неповторною атмосферою сільського туризму в Канаді.

Сільське життя в Канаді має свої особливості. Села, розкидані по всій території, є тихими і спокійними місцями для проживання, де знаходяться

фермерські господарства, що займаються різними видами сільського господарства.

Аграрний сектор Канади є однією з найважливіших галузей економіки. Сільське господарство охоплює такі сфери, як рослинництво, тваринництво, птахівництво та рибальство. Канадські фермери виробляють широкий асортимент продуктів, включаючи зернові, овочі, фрукти, молоко, м'ясо та багато іншого.

Сільське господарство є не лише економічною галуззю, а й частиною культури та традицій Канади. Багато сільських районів пропонують туристам можливості для сільського туризму, дозволяючи їм ознайомитися з життям на фермі та скуштувати справжні сільські продукти.

Сільський туризм у Канаді є популярним і приваблює туристів з усього світу. Він пропонує різноманітні активності, такі як прогулянки фермами, участь у сільських заходах і катання на конях. Туристи також можуть насолодитися справжньою канадською кухнею, яка відрізняється своїми унікальними смаками та особливостями.

Таблиця 2.1 Напрямки сільського господарства в Канаді

Види сільського господарства Канади	Продукти, що виробляються
Рослинництво	Зернові культури, овочі, фрукти
Тваринництво	Молоко, м'ясо
Птахівництво	Пташинне м'ясо, яйця
Рибальство	Риба, морепродукти

Сільське господарство займає ключову позицію в економіці та повсякденному житті Канади. Воно не лише забезпечує країну продовольством, але й створює робочі місця для місцевих жителів. Канада відома своєю високоякісною сільськогосподарською продукцією, яка користується попитом як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках.

Сільські території Канади охоплюють великі площі, де розташовані невеликі поселення та села. Тут переважають затишні дерев'яні будинки, оточені мальовничими краєвидами та великими пасовищами. Канадське сільське господарство є різноманітним і розвиненим, забезпечуючи продукцією як внутрішній ринок, так і потреби експорту.

Сільський туризм відіграє важливу роль у розвитку сільських територій Канади. Він приваблює туристів своєю унікальною атмосферою та можливістю познайомитися з канадською культурою. В межах сільського туризму організуються екскурсії на ферми, де відвідувачі можуть побачити сільськогосподарських тварин і скуштувати справжні сільські продукти. Крім того, в Канаді проводяться різноманітні аграрні заходи, такі як виставки, ярмарки та конкурси, на яких демонструються досягнення у сфері сільського господарства та сільської культури.

Канада активно розвиває регіональний підхід до сільського господарства. Кожен регіон країни має свої особливості у сільськогосподарській діяльності, залежно від кліматичних умов, типу ґрунту та місцевих традицій. Різні регіони спеціалізуються на виробництві певних видів сільськогосподарської продукції, таких як пшениця, молоко, свинина, овочі та фрукти. Це дозволяє забезпечити різноманітність та високу якість продукції як всередині країни, так і на експорт.

Різнманітні кліматичні умови та характеристики ґрунту створюють сприятливі умови для розвитку різних видів сільськогосподарського виробництва. У різних регіонах Канади розвинені рослинництво, тваринництво та комбіновані господарства, які спеціалізуються на певних культурах або видах тварин.

Однією з основних галузей сільського господарства Канади є рослинництво. Тут вирощують різні культури, включаючи зернові, овочі, фрукти та ягоди. Завдяки клімату та унікальним ґрунтовим умовам, Канада стала великим виробником пшениці, кукурудзи, ячменю та ріпаку.

Сільськогосподарські культури вирощують як у відкритому ґрунті, так і в теплицях.

Тваринництво також добре розвинене в Канаді. Фермери займаються розведенням молочної худоби, свиней, птиці та інших тварин. Якісна сировина та продукти тваринництва є важливою частиною економіки країни та експорту. Канадські фермери використовують сучасні технології у веденні тваринництва, щоб підвищити якість продукції та покращити умови утримання тварин.

Канада також відома своїм розвиненим сектором сільського туризму. Сільський туризм дозволяє відвідувачам познайомитися з канадським сільським господарством та життям у сільській місцевості. Туристи можуть брати участь у фермерських роботах, дізнаватися про традиційні методи сільського господарства та смакувати канадські фермерські продукти.

Канада є фермерським раєм у всій своїй красі. Сільські області та села є серцем сільськогосподарської галузі країни. Тут можна спостерігати та брати участь у житті фермерів, дізнаватися про їхні повсякденні турботи та проблеми. Сільський туризм у Канаді пропонує унікальний досвід сільського життя та знайомство з атмосферою сільського господарства.

Сільське господарство в Канаді відіграє важливу роль у її економіці. Завдяки великим земельним ресурсам, країна здатна виробляти значну кількість продуктів харчування як для внутрішнього споживання, так і для експорту. Плідні ґрунти та сприятливий клімат сприяють вирощуванню різноманітних культур, включаючи зернові, овочі, фрукти та інші.

Переваги сільської місцевості в Канаді включають:

1. Плідні ґрунти: сільська місцевість Канади славиться своїми родючими ґрунтами, що забезпечують високу урожайність.
2. Різноманітність культур: завдяки різноманітним кліматичним умовам у різних регіонах Канади, тут можна вирощувати різні культури, від зернових до фруктових та овочевих.

3. Сільськогосподарська інфраструктура: Канада має розвинену мережу сільськогосподарських підприємств, ферм та обробних підприємств, що забезпечує виробництво та постачання товариства якісними та свіжими продуктами харчування.

Сільський туризм у Канаді приваблює туристів своєю особливою атмосферою сільського життя, де вони можуть поглибити знання про автентичну сільську культуру та традиційне фермерське господарство. Відвідувачі мають можливість побачити роботу фермерських господарств, спробувати свіжі продукти та ознайомитися з сільськогосподарськими процесами.

Таким чином, сільська місцевість Канади створює унікальні умови для розвитку сільського господарства та сільського туризму. Її сприятлива природа та різноманітні культури роблять її привабливим місцем для фермерів і туристів.

У Канаді сільське господарство вважається одним з найбільших і передових у світі, з відомими продуктами високої якості та інноваційними методами виробництва. Фермери використовують сучасні технології та механізми для підвищення врожайності та якості продукції.

Сільська місцевість Канади також приваблює безліч туристів своєю красою та унікальними можливостями для сільського туризму. Багато людей відвідують сільські райони, щоб насолодитися природою, познайомитися з місцевими фермерами та взяти участь у сільськогосподарських заходах. Сільський туризм включає відвідування фермерських господарств, участь у збиранні овочів та фруктів, катання на конях та екскурсії по сільських місцевостях, що дозволяє гостям познайомитися зі справжнім сільським життям Канади та підтримати місцеві господарства.

Сільське господарство в Канаді характеризується інтенсивним застосуванням новітніх технологій та сучасних методів фермерського господарювання. Використання автоматизації та сучасного обладнання

дозволяє сільським господарствам підвищувати продуктивність та ефективність процесів.

Багато фермерських господарств відкрили свої двері для відвідувачів, щоб показати їм сільськогосподарський процес, дозволити приймати участь у роботі та надати можливість придбати свіжі фермерські продукти, тим самим формуючи туристичні потоки.

Сільський туризм у Канаді пропонує унікальну можливість ознайомитися з місцевою культурою, традиціями та звичаями сільського життя. Багато туристів обирають відвідування прекрасних сільських місцевостей Канади для відпочинку та ознайомлення з автентичним сільським способом життя.

У Канаді активно впроваджуються програми з розвитку сільських районів, спрямовані на створення сприятливої інфраструктури та умов для розвитку сільського господарства. Держава надає підтримку аграрному сектору шляхом надання субсидій та кредитів для фермерів та фермерських господарств.

Розвиток сільського господарства в Канаді сприяє економічному зростанню країни, створює нові робочі місця та забезпечує продовольчу безпеку. Сільська місцевість відіграє важливу роль у збереженні природи та навколишнього середовища, оскільки фермерські господарства активно займаються охороною природних ресурсів та практикують стале сільське господарство.

Сільське господарство відіграє важливу роль в економіці Канади, забезпечуючи робочі місця, сприяючи розвитку місцевих регіональних економік та забезпечуючи продовольчу безпеку для населення країни.

Організації та асоціації, що діють у сільському господарстві Канади, активно працюють над підвищенням ефективності виробничих процесів, розвитком нових технологій та програм, спрямованих на поліпшення умов праці фермерів та збереження навколишнього середовища.

Сільський туризм стає все більш популярним у Канаді. Ця форма туризму, відома також як аграрний туризм, дозволяє відвідувачам побувати у сільських районах та ознайомитися з їхньою культурою та способом життя.

Сільська місцевість Канади пропонує безліч можливостей для туристів. Регіональні ферми відчиняють свої двері для відвідувачів, пропонуючи екскурсії та участь у різних сільськогосподарських активностях. Туристи можуть дізнатися про процес вирощування та переробки сільськогосподарської продукції, а також взяти участь у збиранні врожаю або догляді за тваринами.

Сільські села Канади приваблюють туристів своєю красою та затишком. Сільська атмосфера та традиційні будівлі переносять відвідувачів у минуле та дозволяють їм побачити, як жили сільські мешканці у минулому та сьогодні. Багато сіл мають унікальні ремісницькі центри, де туристи можуть спостерігати за роботою місцевих майстрів і навіть спробувати себе в ролі ремісника.

Сільський туризм у Канаді також включає екотуризм і активний відпочинок на природі. Туристи можуть вирушити в похід або велосипедну прогулянку навколо, насолоджуючись чудовою природою. Більш відважні мандрівники можуть спробувати себе у рафтингу або верховій їзді.

Туризм у сільській місцевості Канади дає унікальну можливість ознайомитися з культурою та життям сільських районів. Ця форма туризму дозволяє дізнатися про сільськогосподарську діяльність, насолодитися природою та відчути атмосферу сільського життя.

Сільський туризм набуває все більшої популярності в Канаді. Багато подорожуючих віддають перевагу проведенню відпустки в селі, насолоджуючись місцевою природою, культурою та гастрономією. Сільська місцевість пропонує різноманітні види активного відпочинку, такі як походи, риболовля, верхова їзда та снігоходні прогулянки. Проживання в маленьких гостьових будиночках або фермерських господарствах дозволяє гостям познайомитися із сільським життям та традиціями Канади.

Переваги сталого розвитку сільської місцевості у Канаді включають:

- Збільшення економічного потенціалу для сільських районів
- Збереження історичної та культурної спадщини сільського життя
- Залучення туристів та розвиток інфраструктури регіональних центрів
- Підтримка малих фермерських господарств та органічного землеробства
- Розмаїття продуктів харчування високої якості.

Забезпечення сталого розвитку сільської місцевості є ключовим завданням для Канади. Належне використання та захист сільськогосподарських земель, розвиток сільського туризму та надання необхідних ресурсів для місцевих господарств сприяють збереженню сільського способу життя та сприяють розвитку сільських районів Канади [27].

2.3 Потенціал Канади для розвитку сільського туризму

Канада є домівкою для деяких з найбільш захоплюючих природних красот світу, яка пропонує безліч чудових місць та розваг для любителів природи.

Гори Склі, розташовані на заході Канади, вражають своєю величчю, маючи величезні вершини, дикі озера та розмаїття дикої природи. Тут можна насолодитися захоплюючими видами спорту, такими як альпінізм, піший туризм та навіть риболовля.

Ніагарський водоспад, який розташований на кордоні Канади та США, є обов'язковим місцем для відвідування у Канаді. Водоспади втілюють в собі силу та красу природи. Можна спостерігати за водоспадом з різних видових площадок або вирушити на човні, щоб поближче побачити це диво.

Північні регіони Канади славляться своїм унікальним явищем - Північним сяйвом, яке зачаровує своєю красою. Це природне світло створює красиві кольори, які танцюють на нічному небі, утворюючи незвичайне та чарівне видовище.

Зануритися в природну красу Канади, насолоджуючись величезними пейзажами і чистим повітрям, - це одне з найкращих вражень, які ви можете отримати у цій чудовій країні.

У Канаді можна знайти безліч захоплюючих вражень, спостерігаючи дику природу у всій її величі і спостерігаючи чарівні взаємодії між тваринами у їхньому природному середовищі.

Спочатку варто вирушити у канадські Скелясті гори, щоб почати свою пригоду з дикою природою, пройтися лісом по звивистих стежках, які ведуть вглиб дикої природи. Під час цих прогулянок можна побачити гризунів, чорних ведмедів і лосів.

Потім вирушайте до морських провінцій Канади, де вас чекають неймовірні зустрічі з морською дикою природою. Можна зануритись у води Атлантичного океану і поплавати поруч з грайливими тюнями або спостерігати за китами, які виходять на поверхню води.

Також варто відвідати Північний Квебек під час великої міграції птахів, щоб насолодитися симфонією природи. Від захопленого спостереження за зграями снігових гусей до видів рідкісних птахів - це задоволення для будь-якого орнітолога.

Отже, Канада пропонує безліч захоплюючих пригод з дикою природою, але важливо діяти обережно і поважати це унікальне середовище.

Культурна спадщина та досвід корінних народів є невід'ємною частиною подорожі до Канади. Країна пишається своєю захоплюючою історією та традиціями, які захоплюють увагу зі сходу на захід і з півночі на південь.

Історичні місця по всій Канаді допоможуть ознайомитися з історією корінних народів та європейських поселенців. Місця, як от об'єкт Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО Л'Анс-о-Медоуз у Ньюфаундленді та Лабрадори, розкривають подорожі та випробування тих, хто створював країну.

Досвід корінних народів Канади - це знайомство з багатою та різноманітною культурою, починаючи від прибережних салішів на західному

узбережжі до інуїтів на півночі. Тут можна взяти участь у пау-вау, відвідати майстер-класи з традиційного мистецтва або насолодитися ритмом барабанних кіл.

Екскурсії по музеям Канади, таким як Канадський історичний музей та Королівський музей Онтаріо, дозволять краще зрозуміти минуле та сучасність країни, включаючи оповіді корінних народів, які сформували націю. Також варто відвідати Канадський музей прав людини у Вінніпезі для глибоких роздумів та пізнавального досвіду.

Ці враження дозволять побачити багату культуру Канади, роблячи вашу подорож цією різноманітною країною ще більш особливою.

Канада відкриває безмежні можливості для пригод для тих, хто любить природу. З її величезними ландшафтами та чарівними краєвидами, Канада стає ідеальним місцем для активного відпочинку, яке обіцяє неперевершені враження.

Гірський велосипед та піший туризм. В Канаді можна прокататися на гірському велосипеді крізь густі ліси та складнопрохідні ландшафти або зробити спокійну прогулянку мальовничими стежками. Західне узбережжя відоме своїми гірськими велопарками, а східне запрошує на понад тисячу пішохідних маршрутів, кожен з яких відкриває унікальні види для насолоди. Зимові види спорту: у сніжний сезон в Канаді є багато задовольень. З найбільшими гірськолижними курортами у своїх провінціях, це рай для любителів сноуборду та лижного спорту. Тут можна спробувати ковзанярський спорт на найдовшій у світі замерзлій ковзанці в Оттаві або взяти участь у захоплюючих собачих упряжках в Юконі.

Водні розваги: Канада має безліч красивих озер і річок, що пропонують незліченні водні розваги. Від веслування на каное та рафтингу в Скелястих горах до катання на байдарках по озеру Онтаріо або плавання вздовж узбережжя Нової Шотландії.

Скелелазіння та альпінізм: Канадські Скелясті гори пропонують скелелазам та альпіністам захоплюючі сходження та випробування.

Вивчення просторів Канади, які вражають своєю величчю та красою, може стати надзвичайним досвідом. Збагачена безмежним розмаїттям природних див та від величезних гірських хребтів до блискучих озер, кожна подорож по Канаді відкриває унікальні та захоплюючі краєвиди.

Автомобільні подорожі: захоплююча подорож вздовж легендарних автодоріг Канади. Варто відвідати шлях Кабот у Новій Шотландії, прибережну трасу, що пролягає через вражаючі гори Кейп-Бретон, або бульвар Айсфілдс у Альберті, який пролягає через захоплюючі Скелясті гори і неповторні озера на своєму 232-кілометровому шляху. Кожен поворот дороги відкриває перед вами прекрасні панорами, які захоплять вашу уяву і захочуть зафіксувати їх на фотокамеру.

Подорож поїздом: можливість відкрити для себе Канаду через вікна чарівних потягів. Подорож канадським поїздом з Торонто до Ванкувера розкриє різноманітні ландшафти цієї країни. Ця подорож стане незабутнім враженням завдяки замерзлим альпійським лісам, нескінченним преріям і безтурботним озерам.

Човнові екскурсії: варто відчути красу узбережжя, яку може запропонувати Канада. Вируште на човні в чарівну затоку Фанді в Нью-Брансуїку, відому своїми припливами та найкращими місцями для спостереження за китами. Або відправтеся в дослідницьку мандрівку навколо острова Спїрїт на озері Малїнь у національному парку Джаспер.

Унікальний ландшафт та культура Канади пропонують безліч чудових варіантів розміщення, які зроблять ваше перебування більш незабутнім. Популярними місцями для відвідування є:

крижані готелі: можна відчути шарм зими, зупинившись у готелі, побудованому виключно з льоду. Місто Квебек перетворюється на зимову казку завдяки відомому Hôtel de Glace з його особливо виконаним інтер'єром та дивовижною архітектурою. Тут можна на крижаних ліжках (не переймайтеся, вони зручні та теплі) та насолодитись унікальним досвідом проживання.

Бунгало над водою: можна зупинитись у бунгало, що знаходяться прямо над водою у Great Bear Lodge у Британській Колумбії. Оточені захоплюючими краєвидами та дикою природою, це ідеальне місце для любителів природи.

Історичні будиночки: готелі Fairmont у Банф-Спрінгс і Лейк-Луїзі - ідеальний варіант для тих, хто цінує більш історично насичені та елегантно збережені будівлі. Ці кімнати, які схожі на замок і розташовані в самому серці Скелястих гір, перенесуть вас в іншу епоху своєю чарівністю старого світу.

Альберта

У провінції Альберта широкий спектр продуктів і послуг доступний для туристів, включаючи фермерські ринки, фермерські та садові центри роздрібною торгівлі, різні варіанти розміщення (наприклад, пансіонати, сніданки, котеджі, кемпінги), продажі на фермерських ринках (квіти, м'ясо, молочні продукти, оброблені харчові продукти), центри U-Pick, фермерські відпочинкові можливості (полювання, риболовля, верхова їзда, спостереження за природою, танці), ремісничі товари, різні заходи (конні шоу, майстер-класи) та екскурсії на ферми.

Координація розвитку агротуризму здійснюється обласним управлінням сільського господарства та сільського розвитку. Департамент бере участь у декількох ініціативах щодо розвитку та просування агротуризму, більшість з яких публікується на їх веб-сайті. Сайт також містить корисні посилання на фермерські ринки, сільськогосподарські ярмарки та виставки, Асоціацію сільського відпочинку Альберти, музеї та об'єкти спадщини, Cowboy Trails і планувальник відпустки Travel Alberta.

Прикладом програми, яка опосередковано підтримує агротуризм, є Tourism Together. Ця програма надає інформацію про розробку продуктів, маркетинг, планування та комунікаційні стратегії, пов'язані з туризмом. Окрім державних програм, Асоціація ринкових садівників Альберти випускає

інформацію та публікації, які можуть бути корисними операторам агротуризму в їхній діяльності.

Онтаріо

Онтаріо пропонує мандрівникам широкий і інноваційний асортимент агротуристичних продуктів і послуг. Послуги, доступні в Онтаріо, включають різноманітні агротури з гідом, розроблені, щоб доповнити міський досвід. Наприклад, це кілька піших екскурсій, відвідування музеїв, ресторанів і місць, пов'язаних із сільськогосподарським виробництвом (таких як фабрики пряжі та сиру, свиноферми, а також ферми, що вирощують ему, кіз, лосів, коней та молочних корів). Онтаріо було особливо ефективним у створенні тематичних туристичних маршрутів на основі альянсів між туристичними спільнотами та сільськогосподарськими операторами.

Apple Route — це 64-кілометрова тематична туристична стежка, створена особою, відомою як «Велике яблуко». Його історичний путівник демонструє сільське господарство, роздрібну торгівлю, природні та культурні пам'ятки вздовж маршруту.

Програми Huron Harvest Trail і Explore Ontario's West Coast були розроблені, щоб підкреслити цей багатий сільськогосподарський район. Мандрівників заохочують досліджувати села та сільські провулки, а також відкривати фермерські ринки, де продають свіжі продукти та інші товари, сільські м'ясники, пекарні та унікальні фермерські враження.

Продукція місцевих ремісників, готелі типу «ліжко та сніданок», заміські готелі, курорти на березі озера та ферми — усе це входить до асортименту Trail. Програма «Just Can It» пропонує окремим особам, сервісним клубам, церковним групам і підприємцям можливість створювати власні консерви на повністю обладнаній кухні для переробки їжі.

Мета цієї програми під гаслом «Скуштуйте Ніагару... один укус за раз» — допомогти місцевим виробникам і переробникам спеціальних продуктів харчування Ніагара розробляти та продавати свою продукцію. Кулінарна школа Wine Country зі своєю «практичною кухнею» наголошує на

«чудовому смаку, простих рецептах, які працюють — із використанням свіжих, місцевих, сезонних інгредієнтів з увагою до їжі та вина».

Квебек

Велика кількість місць і пам'яток у Квебеку пов'язана з його індустрією туризму. Продукти та послуги агротуризму пропонують компанії, що виробляють кленовий сироп, виробники меду, виноробні підприємства, виробники сиру, а також постачальники послуг розміщення, харчування та сільськогосподарських заходів. Ферми кленового сиропу приваблюють туристів з усього світу. Багато з найуспішніших зосереджені на традиційному або фольклорному типі операції, демонструючи, як у минулому виготовляли кленовий сироп. Ці підприємства також успішно продають свою продукцію в різних формах (наприклад, кленовий цукор, кленове масло, сироп і харчові продукти), причому багатьом із цих операторів доводиться купувати додаткові запаси для продажу у сусідніх комерційних виробників. У Квебеку зустрічаються два типи фермерського агротуризму. Перший – екзотичні ферми, а другий – старомодні або фольклорні ферми. Ферми в Квебеку, які відкривають свої двері для туристів для екскурсій по фермах, зазвичай є фермами з екзотичними тваринами, такими як лами, ему та страуси. Дуже небагато комерційних ферм пропонують тури по фермах. Виноробні та виноградники в Квебеку є важливою складовою індустрії туризму, і багато з них мають три аспекти своєї роботи: туризм, освіта та продаж продукції.

Манітоба

Уряд Манітоби підготував брошуру під назвою «Агротуризм: диверсифікація ферми» для фермерів, які можуть розглянути можливість диверсифікації в агротуризм. Крім того, Міністерство сільського господарства веде довідник сільськогосподарських підприємств Манітоби під назвою «Довідник сільського господарства та продовольчих підприємств Манітоби 2000-2001». З точки зору туризму, планування відпустки в провінції Манітоба включає низку туристичних продуктів і послуг. План відпустки включає продукти агротуризму, пов'язані з культурною

спадщиною. Наприклад, Менонітське село спадщини в Штайнбаху та Українське село спадщини в Дофіні є двома популярними місцями, які висвітлюють не лише сільськогосподарську, а й культурну та маєткову тематику. Крім того, кілька операторів ферм і ранчо надають детальні описи своєї діяльності в цьому довіднику Планувальник відпусток.

Нью Брансвік

Приклади агротуристичних ініціатив у Нью-Брансвіку включають Maple Sugar Madness, який передбачає відвідування цукрового табору, участь у виробництві кленового сиропу та випічку ласощів з кленовим цукром. Інша ініціатива, Splendid Scenes and Salad Greens, присвячена велосипедному туру трав'яною фермою, теплицею для перцю та їстівним квітником, а також приготуванням індивідуального салату та заправки. В останні роки було запроваджено низку початкових програм для стимулювання розвитку агротуризму. У 1998 році Департамент сільського розвитку провінції запусив Програму розвитку продукції для підтримки вітчизняних виробників, які розробляють нові продукти, готові до ринку. Продукт агротуризму «Їстівні пригоди» також був запущений у 1998 році. Учасники програми «Їстівні пригоди» рекламуються в Провінційному планувальнику подорожей та інших путівниках.

Саскачеван

Сільський туризм у Саскачевані охоплює постійні пам'ятки (наприклад, історичні ферми та музеї сільськогосподарської спадщини), події (сільськогосподарські конференції/з'їзди, родео, ярмарки та виставки, історичні події) та послуги (проживання, ресторани та туристичні операції). Хоча агротуризм у Саскачевані має обмежене визнання на ринку, для вирішення цієї ситуації розглядається кілька стратегій і тактик. До них належать:

- Створення агротуристичного «продуктового клубу», який може бути пов'язаний з іншими відповідними агротуристичними операціями в регіоні (наприклад, Pan-Prairie Agritourism Product Club) і в Канаді.

- Спонсорування конференцій для утвердження агротуризму як сектора, що розвивається, і створення провінційного імпульсу.
- Розробка баз даних для просування та маркетингу продуктів агротуризму.
- Запровадження програм для кількох поколінь, які пакетують продукти агротуризму для бабусь, дідусів, онуків та інших членів родини [28].

2.4 Еволюція та сучасні тенденції розвитку сільського зеленого туризму на прикладі Канади

Сільська Канада пропонує туристам унікальні враження, які часто неможливо знайти в інших куточках світу. Крім багатого різноманіття природи та краєвидів, сільські регіони мають унікальну культурну спадщину, яку варто відкрити та оцінити. Багато сільських громад успішно розвивають свої місцеві та регіональні особливості, щоб привабити туристів і зменшити залежність від традиційних галузей для забезпечення зайнятості.

Сільські райони пропонують можливості для відпочинку, пригод або заміського відпочинку – як для іноземців, які бажають досвідчити атмосферу Канади, так і для міського населення, яке прагне сповільнити свій ритм життя. Велика користь від такого сільського досвіду може бути для суспільства в цілому і зокрема для мешканців міст, тому важливо розвивати і зберігати сільські об'єкти та послуги.

У 2000 році лише 1% всіх внутрішніх поїздок з ночівлею в Канаді припадало на курортний відпочинок, більшість з яких були в сільській місцевості. Незважаючи на те, що це становило досить невелику частку від усіх подорожей, це було на 18% більше, ніж у 1998 році. Крім того, це означало 360 мільйонів доларів США, що становило 2% від усіх витрат на внутрішні поїздки з ночівлею.

У 2001 році близько 36 мільйонів поїздок, або 25% від загальної кількості внутрішніх подорожей по Канаді, включали участь у спортивних

або активних подорожах (Weighill, 2003). Значна частина цього ринку припадає на сільські регіони.

У 2002 році туризм у всьому світі залишався стійким, незважаючи на терористичні атаки 11 вересня 2001 року, економічну невизначеність і неминучу війну в Іраку. За даними Всесвітньої туристичної організації, у 2002 році вперше кількість туристів у всьому світі (визначених як подорожуючі, які ночують) перевищила 700 мільйонів. Популярність Канади як місця для міжнародних подорожей зросла, і у 2001 році канадські кордони перетнули рекордну кількість — майже 20 мільйонів іноземних відвідувачів, які ночували. Після сповільненого початку 2002 року як внутрішні, так і міжнародні туристи почали більше подорожувати на відпочинок, але вони відпочивали ближче до дому, вибирали знайомі місця і менше користувалися літаками.

Сільські напрямки були популярними серед канадських туристів нарівні з міськими маршрутами. Половина канадських туристів відвідала переважно сільські регіони, тоді як інша половина подорожувала переважно міськими або проміжними районами (PUI regions) — 30 % обрали міські регіони, а решта 20 % в — проміжні. Навіть якщо нам не відомо, з якого конкретно регіону Канади прибули ці туристи, можна припустити, що вони переважно були міськими мешканцями, які відвідували сільські райони.

Близько 39 % з 25,6 мільйонів туристичних візитів США припали на переважно сільські регіони, у той час як лише одна третина з 10,4 мільйонів закордонних туристичних візитів була спрямована переважно до сільських районів у 2002. Після прибуття до сільських регіонів, туристи розподіляли свої місця призначення майже порівну між сільськими районами, що прилягають до метрополітену, та тими, що не мають такого прилягання. Дуже мало туристів обирали сільські північні регіони. Туристи з США проявили найбільший інтерес до цих регіонів, оскільки 4 % всіх туристів США припадали на сільські північні регіони.

У 2002 році 24 % канадських туристичних візитів були здійснені особами віком до 20 років, багато з них були дітьми, які подорожували з батьками. У випадку туристичних відвідувань США відзначається більша частка відвідувачів віком 55 років і старше (41 %). Щодо закордонних туристичних візитів, 59% припадає на туристів віком від 20 до 54 років.

Факт того, що загальна кількість канадських туристів, як правило, молодша, має важливе значення для переважно сільських регіонів. Це пояснюється тим, що молоді канадські туристи частіше відвідують переважно сільські регіони порівняно з літніми канадськими туристами. У 2002 році 52 % туристів, що були молодшими канадцами, стосувалися переважно сільських регіонів. Це було трохи вище, ніж 49 % туристичних візитів, здійснених канадцами віком від 20 до 54 років, і 48 % туристичних візитів, здійснених канадцами віком 55 років і старше. Це підтверджує, що переважно сільські регіони були дещо більш привабливими для молодих канадських туристів.

Варто зазначити, що деякі з цих висновків відображають просто розподіл населення кожної провінції: центральна Канада є найбільш урбанізованою частиною країни, а в атлантичних провінціях більша частка населення проживає у сільських районах. Таким чином, туристи природно відвідують тип регіону, який переважає у провінції. Однак, Манітоба та Британська Колумбія не відповідали цій моделі. Незважаючи на те, що в цих провінціях відносно низька частка населення проживає у сільських районах, частка туристів, які відвідують ці регіони, була високою. Альберта дотримувалася цієї моделі в меншій мірі.

Загалом, у провінціях туристичні візити до США та за кордоном відбувалися за такою ж схемою, що й для канадських туристів - відвідування регіонів PUI у центральній Канаді та відвідування переважно сільських регіонів у решті Канади. Однак, у Британській Колумбії та Манітобі схема була іншою - у той час, коли більшість канадських туристів відвідували

переважно сільські регіони цих провінцій, більшість туристичних візитів у США та за кордоном здійснювалися в переважно міських регіонах.

У 2002 році всі туристи витратили близько 30 мільярдів доларів у канадських місцях призначення. Хоча канадські туристичні візити становили 83 % від усіх туристичних візитів, їхні загальні витрати склали лише 61 %, або 18,5 мільярдів доларів у загальних туристичних витратах у Канаді. Американські туристи витратили близько 25 %, або 7,5 мільярдів доларів, а закордонні туристи витратили 14 %, або 4 мільярди доларів. Частка витрат у кожному типі регіону відображає частку туристичних відвідувань у кожному типі регіону. У кожному регіоні, який відвідали у 2002 році, канадські туристи витрачали найменше за один візит. У більшості регіонів туристи зі США витрачали приблизно вдвічі більше, ніж канадські туристи, а закордонні туристи витрачали в три-чотири рази більше, ніж канадські туристи. Лише в сільських північних регіонах туристи зі США витрачали більше, ніж інші туристи.

У переважно сільських регіонах найпоширенішим був тривалий візит. Тривалість перебування є показником привабливості місця призначення та різноманітності заходів. Коли канадські туристи відвідували переважно сільські регіони, 59 % залишалися на одну або більше ночей. Багато з цих візитів включали в себе вихідні. У випадку коли американські або закордонні туристи відвідували переважно сільські регіони, понад 80 % зупинялися на одну або більше ночей. Виявлено, що більша частка канадських та закордонних туристів перебувала на одну або більше ночей у переважно сільських регіонах, ніж у регіонах PU1.

Більш детальний аналіз тривалості туристичних візитів, який розбиває відвідування з ночівлею, показує, що для канадських туристів приблизно 4 з 10 залишалися лише на один день, а інші 4 з 10 залишалися на дві-дев'ять ночей (з яких приблизно половина можуть бути візити у вихідні). Іноземні відвідувачі рідше звітували про одноденний візит до переважно сільського регіону, але частіше повідомляли про одноденний візит у

переважно сільському регіоні порівняно з відвідуванням регіону PUI з такою ж тривалістю перебування. В основному це були туристи, які залишали свій базовий відділ проживання та відвідували інший сусідній відділ і залишалися на ніч. Іноземні туристи також частіше повідомляли про відвідування міських і сільських регіонів тривалістю більше тижня, ніж інші туристи.

Більшість туристичних візитів були здійснені лише дорослими туристами у всі типи регіонів. Для канадців від 31 до 38 % туристичних візитів були здійснені дорослими з дітьми, причому найбільша частка припадала на сільські регіони. У США лише близько 20 % туристичних візитів були здійснені дорослими з дітьми, а ця частка складала лише 13 % у сільських північних регіонах. Приблизно 16 % туристичних візитів з-за кордону були здійснені дорослими з дітьми, причому лише 6 % цих візитів у сільських північних регіонах. Вища частка відвідувань канадськими туристами з дітьми здається логічною, оскільки канадцям легше подорожувати з дітьми в межах своєї країни.

Більшість відвідувачів Канади є канадцями. У 2002 році 83 % всіх туристичних візитів припадало на канадців, 12 % - на туристів із США та 5 % - на закордонних відвідувачів. Переважно сільські регіони привертали половину туристичних візитів канадців, але меншу частку відвідувань від США (39 %) та з-за кордону (33 %). Туристичні візити до Канади здійснювалися дещо молодшими туристами, а до США - трохи старшими. Варто відзначити, що туристичні візити різних вікових груп мали різні тенденції стосовно відвідування переважно сільських регіонів. Молодші канадці дещо частіше обирали переважно сільські регіони, ніж старші. Однак серед старших відвідувачів зі США переважали ті, хто частіше відвідував переважно сільські регіони, ніж молодші відвідувачі зі США.

Серед молодших туристів, які відвідували переважно сільські регіони, 95 % були канадцями. У той час, коли серед старших туристів, які відвідували сільські північні регіони, 44 % були зі США.

Отже, навіть невеликі відмінності у виборі напрямку подорожі можуть призвести до значних відмінностей у складі туристичних відвідувань, що спостерігаються в конкретному приймаючому регіоні. Виглядає так, що переважно сільські регіони отримують відносно більше туристичних відвідувань у порівнянні з переважно міськими або проміжними регіонами. Крім того, у переважно сільських регіонах кількість туристичних відвідувань на одного жителя виявилася вищою, ніж у регіонах РUI.

Манітоба та Британська Колумбія відзначалися відносно високою часткою туристичних відвідувань їхніх сільських регіонів порівняно з відносно низькою кількістю населення, яке проживає в таких регіонах. У цих провінціях відбувалися особливість: міжнародні туристи відхилялися від звичайної канадської моделі, яка полягала у відвідуванні сільських регіонів РUI у центральній Канаді та інших провінціях. Натомість, вони переважно обирали міські та проміжні регіони цих провінцій.

Ймовірно, канадські туристи проводили лише один день у поїздках. Тому витрати на подорож для них були нижчими, ніж у туристів із США чи з-за кордону, які зазвичай приїжджали на триваліші туристичні візити.

Як у міських, так і в сільських районах, близько третини канадських туристичних відвідувань здійснювалися сім'ями з дітьми. У той час як для подорожуючих із США та за кордоном ця частка становила лише дві десятих частини.

Сільські райони Канади пропонують різноманітні враження як для місцевих, так і для іноземних туристів. При розробці економічних стратегій важливо враховувати туризм, оскільки практично половина всіх туристів відвідує переважно сільські регіони. Тому для сільських громад важливо розуміти потреби та очікування туристів. Цей бюлетень містить деякі характеристики цього ринку.

Оскільки майже половина всіх туристів відвідує передусім сільські регіони, для сільських громад важливо розуміти потреби та очікування туристів. Загальностатистично, канадські туристи, які відвідують переважно

сільські регіони, найчастіше є дорослими без дітей, які готові витратити приблизно 100 доларів на день під час одноденної поїздки або від 2 до 9 ночей. Туристи зі США, як правило, є старшого віку, відвідують на більш тривалий термін і витрачають приблизно вдвічі більше грошей, ніж канадці. Туристичні відвідування закордонних туристів відзначалися більшою тривалістю, і витрати на подорожі були в три-чотири рази вищі, ніж у канадських туристів. З урахуванням цих туристичних моделей, є необхідність досліджувати ринкові можливості для інших перспективних груп: людей похилого віку, міжнародної молоді та дорослих з дітьми [29-33].

2.5 Приклад Онтаріо у розвитку сільського туризму Канади

Інновації вважаються важливим фактором розвитку в різних галузях економіки. Хоча інновації в сфері туризму відстають від інших секторів, останнім часом було звернуто більше уваги на проведення емпіричних досліджень в цій області. Ці зусилля мають значний потенціал впливу на напрямки розвитку та економіку країни. Це дослідження є однією з таких ініціатив і спрямоване на підтримку трансформації сільського туризму в Онтаріо. Його метою є виявлення найкращих практик та уроків, отриманих з прикладів успішного досвіду в Канаді та світі, для сприяння довгостроковому стійкому розвитку.

Сила інновацій у розвитку сільського туризму залежить від підприємців, які беруть участь, відповідної підтримки та ефективного управління. Ключовим елементом розвитку надійних інновацій у цій сфері є виявлення унікальних продуктів, що мають особливі характеристики, властиві місцю їхнього походження, і які відповідають потребам громади. Лідерство, структура управління, стратегічне планування та довгострокове фінансування є важливими факторами успіху інновацій у цій галузі. Зовнішні фактори включають активну участь громади, партнерство та координацію.

Широкі дослідження, різноманітні консультації та детальне вивчення конкретних випадків дали глибоке уявлення про фактори, що впливають на успіх або невдачу. В Канаді використовують інноваційні підходи до сталого розвитку сільського туризму в Онтаріо, використовуючи земельні та водні, сільськогосподарські, громадські та культурні ресурси провінції. Ці елементи визначені як ключові переваги сільських районів провінції. Крім того, можна підкреслити важливість альянсів і партнерств для набуття критичної маси досвіду в громадах, де переважають мікро- та малі підприємства та організації підтримки.

У 2011 році сільські райони Онтаріо відвідало 28,5 мільйонів осіб, з яких 12,6 мільйонів (44%) залишилися там на ніч. Більшість відвідувачів (26,3 мільйона або 93%) були місцевими туристами (Міністерство туризму, культури та спорту Онтаріо [OMTCS], 2014). У 2013 році близько 15,1 мільйона, або 52% міжнародних туристів, які відвідали Канаду, прибули до Онтаріо (OMTCS, 2014). Приблизно одна третина міжнародних туристів і трохи менше 40% американських туристів часто відвідують сільську місцевість. Хоча відвідування сільських районів відбувається упродовж усього року, більшість з них спостерігається з липня по вересень. Сільський туризм широко розглядається як будь-яка форма туризму, що включає в себе показ сільського життя, мистецтва, культури та спадщини в сільській місцевості, приносячи вигоду місцевій громаді з економічного та соціального погляду, а також сприяючи взаємодії між туристами та місцевими мешканцями для більш насиченого туристичного досвіду.

Статистичне управління Канади визначає сільські поселення як ті, що мають менше ніж 1000 жителів та щільність населення нижче 400 осіб на квадратний кілометр (Statistics Canada, 2007, за Munro, Alasia, & Bollman, 2013). У Онтаріо ці поселення охоплюють більшу частину провінції та є життєво важливими для 14% населення з економічного, соціального та культурного погляду.

Розвиток сільського туризму в Онтаріо відзначився переходом провінції від економіки, що ґрунтувалася на природних ресурсах і залежала від традиційних галузей сільського господарства, лісного господарства та гірничодобувної промисловості, до економіки, де послуги, зокрема туризм, стали новими джерелами зростання. Спочатку туризм розглядався як засіб для економічного розвитку сільських територій наприкінці 1970-х років, з ранніми моделями, які акцентували увагу на атрибутах, доступності та розвитку послуг. Однак в подальшому дослідження сільських громад почали висувати критику щодо екологічних та соціокультурних наслідків неспланованої забудови, що зробило акцент на сталому розвитку туризму на основі громади, та відповідальній туристичній практиці, що узгоджує економічні та соціальні цілі з екологічними аспектами. Безпека також стала проблемою, на яку приділялася увага під час аналізу та планування через її вплив на імідж місця призначення порівняно з іншими аспектами туристичного продукту та досвіду. Сучасна теорія підтримує розвиток сталого громадського туризму шляхом довгострокового планування та участі громади.

З погляду пропозиції, розвиток сільського туризму на базі природних та культурних ресурсів розглядається як перспективна стратегія для створення більш різноманітної економіки. Тому зростає інтерес до потенційної ролі сільського туризму в регіональному економічному розвитку. З точки зору попиту, у зв'язку зі зростанням урбанізації суспільства, сільський туризм, здається, може задовольнити зростаючі потреби в особистому контакті, індивідуальності, автентичності та досвіді спадщини, які вимагаються від більш освічених споживачів, що піклуються про здоров'я. Завдяки вдосконаленому транспорту, технологічним досягненням і високоефективному обладнанню на відкритому повітрі, сільський туризм став більш доступним для широких верств населення. Однак для новачків перетворення із сільських землевласників чи фермерів на підприємців у сфері сільського туризму може бути складним завданням. Щоб

привернути туристів, часто необхідно розробити узгоджену стратегію, залучаючи кілька підприємств. Невдачі часто виникають через недостатні галузеві знання та досвід, особливо серед мікро-, малих і середніх підприємств. Щоб вирішити проблему нестачі кваліфікованих та досвідчених операторів, уряди часто втручаються, надаючи підтримку у навчанні та освіті в сфері туризму, акредитації виробників та розвитку місцевого ланцюжка поставок.

Ці трансформаційні фактори призвели до значного зростання досліджень щодо розвитку сільського туризму у всьому світі. Наприклад, Європейський Союз активно підтримує та фінансує ініціативи сільського туризму, а також з'явилося значне дослідження сільського туризму в Африці та Азії, спрямованого на громадську та біднішу частину населення. Журнал сільського та громадського розвитку опублікував спеціальний випуск про сільський туризм та відпочинок у Канаді, а у провінції Альберта активно підтримують сільський туризм і випустили посібник із планування стратегії регіонального туризму. Незважаючи на важливість розвитку сільського туризму, його реалізація залишається проблемою, і практичне застосування узагальнених підходів виявилось складним. Тому громади звертаються до обґрунтованої теорії тематичних досліджень для отримання напрямку. Методологія кейс-стаді дозволяє емпірично досліджувати сучасне явище в його реальному контексті за допомогою слів та/або зображень для розуміння багатогранних ситуацій, а також відбирати найбільш відповідні одиниці аналізу. В Онтаріо до них входять сільський кулінарний туризм, місцевий туризм та туризм, заснований на атракціонах (тобто форми туризму, які базуються безпосередньо на сильних ресурсах сільських регіонів).

Збільшення зацікавленості у місцевих продуктах, регіональній кухні, автентичних стравах та здоровому харчуванні створює можливості для впровадження продуктів харчування у сільський туризм. Однак у контексті кулінарного туризму споживачі мають мінімальні очікування щодо безпеки їжі. Тому політика та процедури, що стосуються безпеки харчування та

включені у туристичний досвід, є важливими для забезпечення гостя гарантій безпеки та підвищення іміджу підприємства. Імідж та репутація у сфері безпеки є ключовими факторами, які враховуються споживачами при виборі місця відпочинку. Негативний досвід та його наслідки можуть серйозно підірвати імідж місця призначення та туристичного продукту. У планах туристичних маршрутів, розроблених для більш ніж 20 напрямків у Онтаріо, безпека часто відзначається як одна з ключових тем.

Основні визначні пам'ятки, що відзначені у планах туристичних напрямків з високим рейтингом, створюють потенційну базу для розвитку місцевого туризму, який є унікальним для кожної спільноти. Регіональні туристичні організації (RTO) в Онтаріо відіграють важливу роль у цьому процесі, а їх стратегічні плани допомагають визначити пам'ятки, зручності та привабливості громади.

Цей проект спрямований на висвітлення передового інноваційного досвіду у розвитку сільського туризму, що відповідає потужним ресурсам сільських громад Онтаріо. Основною метою є визначення ключових факторів, які позитивно або негативно впливають на успіх ініціатив у цій галузі. Одним з найважливіших результатів цього дослідження є надання сільським громадам Онтаріо рекомендацій для досягнення сталого економічного зростання. Переваги на довгострокову перспективу включають потенціал для збільшення інвестицій, оживлення приросту населення, підтримку нових підприємств, створення робочих місць і утримання молоді у сільських громадах Онтаріо. Вигоди від туризму також можуть включати покращення культурного, історичного та природного спадщини громади, а також загального рівня життя її мешканців.

Сільський туризм відігравав ключову роль у програмах економічного розвитку у багатьох країнах протягом тривалого часу. Однак, хоча основні принципи розвитку визнаються критичними, вони самі по собі недостатні для досягнення успіху [34-47].

Висновки до розділу 2

Наукові дослідження сільського зеленого туризму в Канаді охоплюють широкий спектр питань, включаючи вплив туризму на місцеві громади, екологічні аспекти, економічні вигоди, соціокультурні ефекти та стратегії сталого розвитку. Увага дослідників зосереджена на створенні моделей розвитку, що зберігають природні та культурні ресурси, а також на вивченні поведінки туристів та їхніх потреб.

Сільський зелений туризм у Канаді є важливою частиною туристичної індустрії країни. Він активно розвивається завдяки підтримці уряду та місцевих ініціатив. У багатьох провінціях створено численні фермерські господарства, туристичні маршрути та екологічні стежки, що приваблюють відвідувачів. Популярні види діяльності включають екологічні екскурсії, агротуризм, кемпінг та культурні події.

Канада має великий потенціал для розвитку сільського зеленого туризму завдяки своїм багатим природним ресурсам, різноманітним ландшафтам та багатій культурній спадщині. Величезні території сільської місцевості, лісові масиви, озера та національні парки створюють ідеальні умови для екологічного туризму. Крім того, розвинена інфраструктура та доступ до сучасних технологій сприяють підвищенню якості туристичних послуг.

Сільський зелений туризм у Канаді зазнав значних змін за останні десятиліття, перейшовши від традиційних форм агротуризму до більш інтерактивних та екологічно орієнтованих видів відпочинку. Сучасні тенденції включають розвиток екологічно сталих туристичних об'єктів, впровадження новітніх технологій для підвищення комфорту туристів, а також акцент на автентичних культурних та природних досвідах.

Провінція Онтаріо є яскравим прикладом успішного розвитку сільського зеленого туризму в Канаді. Завдяки активній підтримці місцевого уряду, розвитку інфраструктури та численним туристичним програмам.

Розділ 3

Розробка триденного туру з концепцією сільського зеленого туризму для сім'ї

3.1 Підбір та характеристика туристичних локацій

Канада, з її просторими ландшафтами та живописними містами, пропонує безліч цікавих туристичних маршрутів.

Під час планування візиту до Канади, відвідання Ніагарського водоспаду має бути у верхній частині списку. Це тріо захоплюючих водоспадів, що розташовані на кордоні США та Канади, є видовищем, яке щорічно приваблює мільйони туристів.

Ніагарський водоспад складається з трьох окремих водоспадів: Американського, водоспаду «Фата нареченої» та канадського водоспаду «Підкова». Загальна висота падіння цих водоспадів більше 50 метрів і супроводжується гучним ревом, хмарами туману та унікальними враженнями, які залишаться у вас надовго.

Чи ви спостерігаєте за водоспадом з різних оглядових площадок, з борту човна або навіть з вертольота, відвідування Ніагарського водоспаду гарантує неймовірні та незабутні враження.

Старий Квебек, з його чарівною атмосферою та багатою історією, є необхідною зупинкою для кожного, хто вивчає серце Канади. Цей район, занесений до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, манить своїми фортечними стінами, химерними вуличками та вражаючими історичними спорудами.

Під час прогулянки Старим Квебеком ви матимете змогу відвідати деякі ключові місця. Давайте детальніше розглянемо ці місця, які варто відвідати:

Château Frontenac, цей вражаючий готель, який став культовим символом міста, пропонує панорамний вид на річку Святого Лаврентія. Він дійсно захоплює як зсередини, так і ззовні. Королівська площа, відома своїм

європейським колоритом, є мальовничою площею, наповненою історичним значенням. Тут також розташована найстаріша кам'яна церква у Північній Америці – Нотр-Дам-де-Віктуар. Зміцнення Квебеку - прогулянка вздовж цих стін дозволить краще зрозуміти військове минуле міста і насолодитися чудовим краєвидом на Старий Квебек.

Національний парк Банф, розташований у канадських Склеястих горах, відомий своїми захоплюючими озерами, засніженими вершинами і величезними льодовиками. Різноманіття дикої природи та велика кількість пішохідних маршрутів роблять його ідеальним місцем для знайомства з природою.

Озеро Луїза вважається одним з найбільш фотографованих місць в Канаді, завдяки своєму бірюзовому кольору, який відповідав часу.

Озеро Морейн, що знаходиться в Долині Десяти Піків, відзначається своїми сюрреалістичними кольорами, які потрібно бачити, щоб повірити в них.

Бульвар Айсфілдс, одна з найбільш живописних доріг у світі, пропонує захоплюючу подорож підземними річками, водоспадами та сніговими вершинами.

Каньйон Джонстон - це звивисті стежки уздовж крутого каньйону з безліччю водоспадів, серед яких особливо виділяються яскраві Чорнильниці, сім яскравих мінеральних джерел [48].

Шарлевуа — це природний і автентичний туристичний регіон, що тягнеться від села Петіт-Рів'єр-Сен-Франсуа до гирла Сагенею на північному березі річки Святого Лаврентія. Свою назву регіон отримав на честь єзуїта Франсуа-Ксав'єра де Шарлевуа, першого історика Нової Франції. Це найменша туристична зона Квебеку, що включає 13 муніципалітетів із 6 секторів, деякі з яких входять до складу «Association des plus beaux villages du Québec» (Асоціація найкрасивіших сіл Квебеку). Села Порт-о-Персіль (Сен-Сімеон), Сен-Ірене, Лез-Ебульман, Сен-Жозеф-де-ла-Рів, Кап-а-л'Егль і

Пуент-о-Пік (Ла-Мальбе) відображають неймовірну красу пейзажів Шарлевуа.

Серед секторів Шарлевуа є Острів-о-Кудр, до якого можна дістатися лише на поромі через Ле-Ебульман (Сен-Жозеф-де-ла-Рів). Цей острів, назва якого походить від великої кількості ліщини, височіє над річкою Св. Лаврентія та гармонійно зливається з її морським середовищем.

Шарлевуа швидко став улюбленим курортом в епоху білих кораблів і має давні туристичні традиції. Ще в 1800-х роках жителі Ла-Мальбе приймали відвідувачів, які приїжджали, щоб насолодитися гостинністю регіону, сонцем і солоною водою річки.

Завдяки приголомшливим краєвидам і унікальному рельєфу, регіон Шарлевуа зобов'язаний своїм особливим виглядом метеориту, який ударив 400 мільйонів років тому та утворив кратер діаметром 54 км. Центральним виступом кратера є гора Ле-Ебульман. Зледеніння, що відбувалися протягом історії, залишили численні свідчення свого впливу на ландшафт.

Між річкою та горами Шарлевуа розташований біосферний заповідник з багатою флорою та фауною. Національні парки регіону демонструють його природне багатство. Гори, що належать до Лаврентійців, є давнім геологічним утворенням, яке можна спостерігати під час подорожі Гірською дорогою. Ліси регіону, багаті на дичину, відвідують з початку 1900-х років любителі риболовлі, полювання та активного відпочинку. Річка Святого Лаврентія, яка межує зі східним узбережжям, відкриває захоплюючі краєвиди, які можна побачити з Маршруту Святого Лаврентія, однієї з наймальовничіших доріг Північної Америки. У цій місцевості вода солонувата, і припливи й відпливи є постійним явищем. Лиман Святого Лаврентія та фіорд Сагеней створюють ідеальні умови для морських ссавців; тут можна побачити кілька видів китів, тюленів і морських птахів.

Незалежно від пори року, будь то спекотне літо, яскрава осінь чи зима, коли землю вкриває білий сніговий покрив, регіон пропонує безліч заходів для будь-якого сезону.

Шарлевуа славиться своєю давньою гастрономічною творчістю. На складному для землеробства рельєфі регіону розташовані маленькі оригінальні виробництва. Виробники, ремісники та шеф-кухарі співпрацюють, щоб підкреслити багатство місцевих продуктів. На маршруті «Flavor Trail» можна скуштувати автентичні продукти, що є візитівкою найкращих регіональних ресторанів. Завдяки близькості та оригінальності місцевих інгредієнтів, творчість шеф-кухарів вражає. Меню складається зі свіжих продуктів місцевих виробників, задовольняючи найвибагливіших гурманів. Відомий своїми терруарними продуктами, Шарлевуа є обов'язковим для відвідування любителями їжі та гурманами.

Безсумнівно, завдяки своєму суворому ландшафту, річці, що обіймає гори, і сонячному світлу, гідному Бореалі, Шарлевуа високо цінують митці різних дисциплін. На початку 20-го століття художники першими оцінили ці вражаючі краєвиди. Кларенс Ганьон неодноразово відвідував Бе-Сен-Поль, іноді в компанії інших митців, щоб створити багато своїх полотен, які зображують рельєфи Шарлевуа. Бе-Сен-Поль і досі живе сміливістю митців завдяки численним художнім галереям і студіям, що відображають розвиток народного мистецтва. Це містечко славиться найбільшою кількістю художніх галерей на душу населення в Канаді. Регіон також є джерелом натхнення для письменників, композиторів і виконавців, які миттєво зачаровуються атмосферою річки. Тут можна почути музику музикантів, які приїжджають, щоб зарядитися енергією та творити.

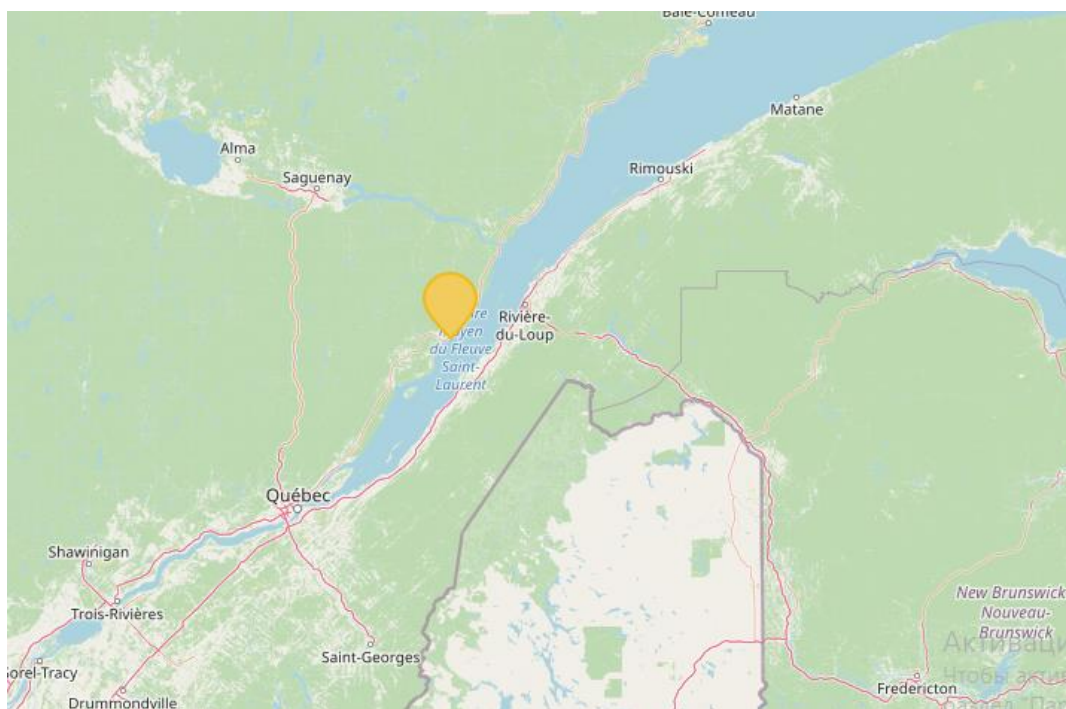

Рис. 3.1. – Географічне розташування туристичного регіону Шарлевуа, Канада

Для вибору готелю рекомендуємо наступну платформу, де представлена вся необхідна інформація [49].

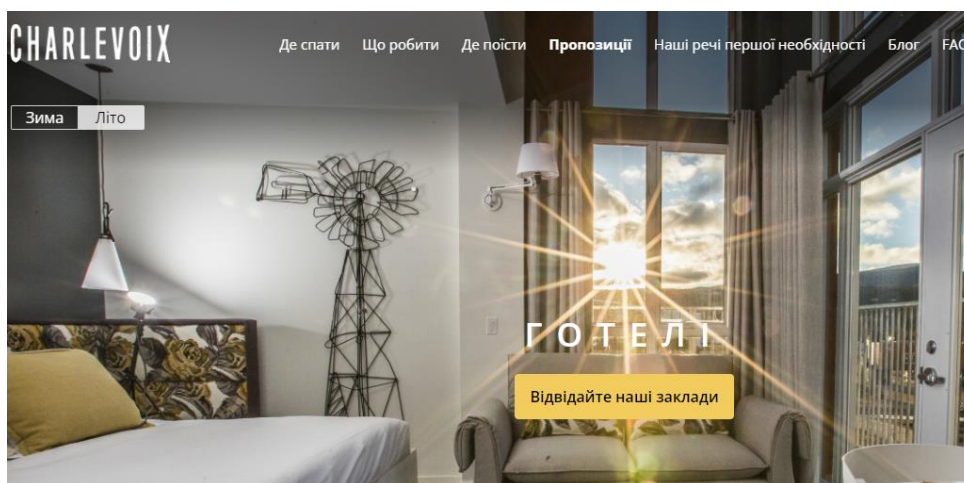

Рис. 3.2 – Платформа, що представляє необхідні компоненти для відпочинку в регіоні Шарлевуа, Канада.

Після підбору готелів підбрали Шале Grizzly у Шарлевуа.

Тут можна насолодитись природою в чудовому комфорті Шале Grizzly у Шарлевуа — тут є все необхідне для відпочинку туристів і нічого зайвого.

Це чарівне шале, побудоване в 2022 році, розташоване неподалік від Бе-Сен-Поль (BSP) у мальовничій місцевості, надає всі сучасні зручності та може прийняти до 7 гостей у своїх 3 спальнях.

Рис. 3.3. – Шале Grizzly у Шарлевуа, Канада

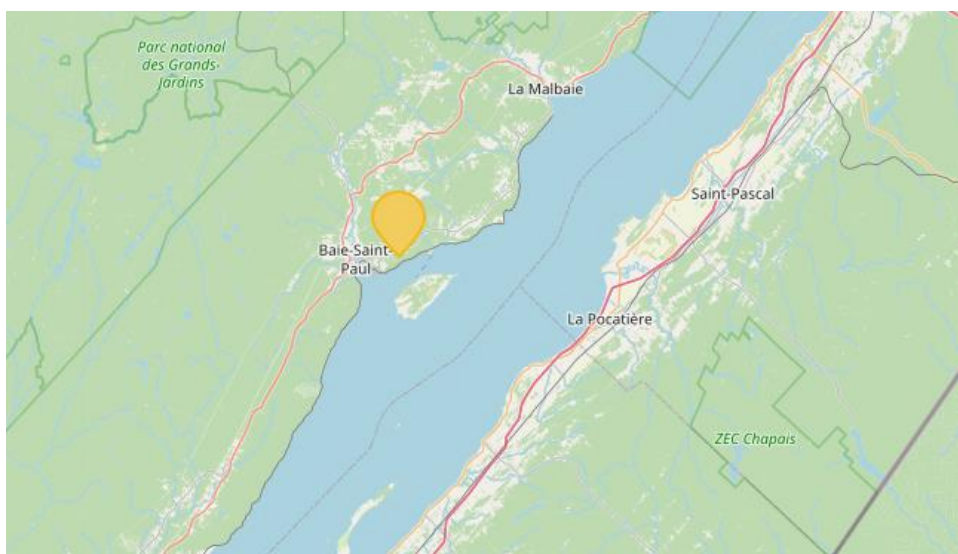

Рис. 3.4 – місце розташування Шале Grizzly у Шарлевуа, Канада

Грізлі де Шарлевуа

Про заклад	Повністю заборонено палити	Домашні тварини дозволені (за окрему плату)	
Послуги та обладнання	Кондиціонер (загальні зони)	Станція зарядки електромобілів	Пральна - сушильна машина
	Безкоштовний інтернет з кабельним	Спа на відкритому повітрі	Безкоштовна відкрита парковка
Зручності в номері	Постільна білизна включена	Кондиціонер	Безкоштовний Wi-Fi
	Окрема ванна	Окрема ванна кімната	телебачення

Рис. 3.5 – Характеристика послуг, що надаються в Шале Grizzly у Шарлевуа, Канада

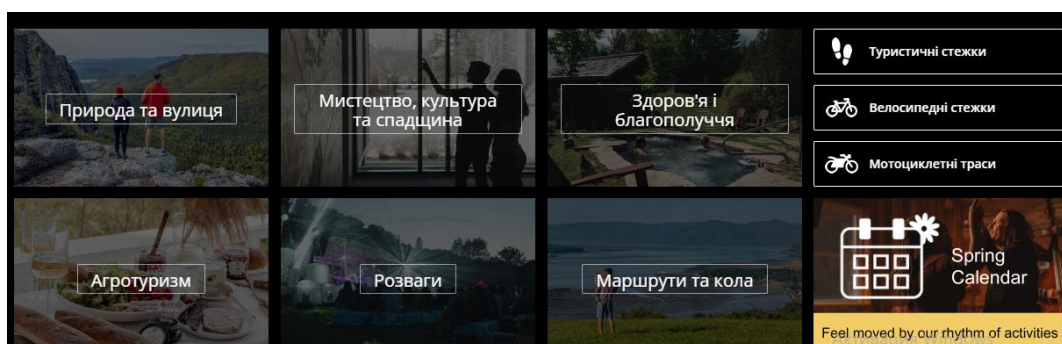

Рис. 3.6 – Асортимент послуг, що надаються в регіоні Шарлевуа, Канада.

Любителі активного відпочинку знайдуть у Шарлевуа безліч стежок, що перетинають регіон. Незалежно від того, чи любляєте ви піші прогулянки, їзду на велосипеді або бігові лижі, тут є маршрути для будь-якого віку та рівня фізичної підготовки. Від гірських національних парків до берегів річки Святого Лаврентія, Шарлевуа обіцяє незабутні пригоди.

La Route verte – це чітко визначений велосипедний маршрут, який пролягає через багато районів Квебеку.

Частина цього маршруту в Шарлевуа простягається від Сен-Сімеона до Бе-Сент-Катрін.

Маршрут Gaylussacia отримав свою назву на честь рідкісної квітки, що росте в регіоні Шарлевуа: чорної черки (*Gaylussacia baccata*), яка цвіте влітку.

Ця рослина дуже чутлива до змін середовища існування і зазвичай зустрічається в дуже вологих районах, що робить її рідкісною.

Протягом цього 2-годинного туру ви ознайомитеся з екосистемою бореального лісу та дізнаєтеся деякі методи виживання для любителів природи та активного відпочинку.

Centre écologique de Port-au-Saumon, на 522,5 км траси 138. Відкритий лише влітку. Перш ніж йти, уточніть це у менеджера траси.

Стежка Du Fleuve — це 6-кілометровий інтерпретаційний маршрут в обидва боки, який вважається частиною проекту "Balade à la vitesse de la lumière" («Прогулянка зі швидкістю світла»), що зображує Сонячну систему в масштабі 1/1 500 000 000.

Маршрут проходить уздовж річки, надаючи інформацію про історію, географію, флору та фауну регіону Шарлевуа. Інші стежки підіймаються вище, пропонуючи мальовничі краєвиди на річку та навколишні ландшафти. Взимку стежка Du Fleuve перетворюється на середньої складності трасу для прогулянок на снігоступах.

Sentier des Mines у Сен-Урбені має 7 велосипедних маршрутів загальною протяжністю 10 кілометрів. Ця територія, раніше відома своїми видобувними роботами, підходить для всієї родини, включаючи зовсім маленьких дітей. Водночас, деякі ділянки стежок становлять виклик для більш досвідчених велосипедистів.

Стежка Gabrielle-Roy-Ouest, довжиною 11,4 кілометра, є частиною масштабного проекту розвитку в MRC Шарлевуа. Мета проекту - з'єднати Sentier des Caps з Traversée de Charlevoix через пішохідну доріжку. Ця стежка проходить через територію, де мешкають лосі, тому, щоб не бути зненацька зустрінутими одним з них, рекомендується носити джінгли або дзвіночки. Ви перетнете міст висотою майже 15 метрів над Петіт-Рів'єр-Сен-Франсуа. На позначці трохи менше 6-го кілометра знаходиться Bloc Erratique, величезна скеля, залишена льодовиками майже 12 000 років тому. Трохи далі можна побачити кленовий гай на висоті 580 метрів. Ліс складається з чорної

ялини, ялиці, горобини, білої берези, клена, сосни, бука та вражаючої жовтої берези, символічного дерева Квебеку. Стежка закінчується на гірському масиві Fief du Massif, де перетинається зі стежкою Луїзи-Гасніє. Вздовж стежки обслуговування не здійснюється. Собаки допускаються на повідку або добре навчені власником.

Ця стежка названа на честь Габріель Руа, франко-канадської письменниці з Манітоби. Пейзажі та водотоки регіону були її улюбленими місцями та джерелом натхнення.

Спорт і пригоди:

- Скелелазання

Стежка Gabrielle-Roy-Ouest, довжиною 11,4 кілометра, є частиною масштабного проекту розвитку в MRC Шарлевуа. Мета проекту - з'єднати Sentier des Caps з Traversée de Charlevoix через пішохідну доріжку. Ця стежка проходить через територію, де мешкають лосі, тому, щоб не бути зненацька зустрінутими одним з них, рекомендується носити джінгли або дзвіночки. Ви перетнете міст висотою майже 15 метрів над Петіт-Рів'єр-Сен-Франсуа. На позначці трохи менше 6-го кілометра знаходиться Bloc Erratique, величезна скеля, залишена льодовиками майже 12 000 років тому. Трохи далі можна побачити кленовий гай на висоті 580 метрів. Ліс складається з чорної ялини, ялиці, горобини, білої берези, клена, сосни, бука та вражаючої жовтої берези, символічного дерева Квебеку. Стежка закінчується на гірському масиві Fief du Massif, де перетинається зі стежкою Луїзи-Гасніє. Вздовж стежки обслуговування не здійснюється. Собаки допускаються на повідку або добре навчені власником.

Ця стежка названа на честь Габріель Руа, франко-канадської письменниці з Манітоби. Пейзажі та водотоки регіону були її улюбленими місцями та джерелом натхнення.

Via ferrata La Charlevoix — це скелелазний маршрут, який проходить по скелях під Фермонт-Ле-Мануар-Рішельє в Ла-Мальбе. Цей маршрут підходить для всіх і дозволяє насолоджуватися вражаючими краєвидами

річки Святого Лаврентія під час підйому по скельній стіні. На маршруті ви перетнете відкриті дерев'яні мости, мавп'ячий міст, зіплайн і, якщо пощастить, зможете побачити морських ссавців, що спливають на поверхню вдалині.

Great Zipline Manoir Richelieu: 400 метрів чистого задоволення.

Відкрийте для себе понад 500 метрів віа феррати з захоплюючими видами!

- Тривалість заняття: 3 години
- Мінімальний вік: 7 років (літо) 8 років (зима)
- Ціна: \$89,99 + податки
- Рівень: середній

Каньйонінг:

З професійними гідами Canyoning Québec спускайтеся через дикі каньйони та складні каскади, милуючись приголомшливими панорамами прибережної зони Шарлевуа. Пропонуються ознайомчі сімейні екскурсії на півдня в містах Сен-Жозеф-де-ла-Рів, Бе-Сен-Поль і Петіт-Рів'єр-Сен-Франсуа. А також цілоденні подорожі з стрибками та гірками в спортивному каньйоні на гірському масиві Шарлевуа. Все необхідне обладнання надається.

Базовий табір Kabatatik у Бе-Сен-Поль пропонує широкий спектр активних розваг на свіжому повітрі для будь-якого віку: морський каякінг на річці Святого Лаврентія, рекреаційний каякінг на річці Гуффр (сімейна активність), катання на веслувальних дошках (SUP), каньйонінг біля водоспадів, а також прокат велосипедів. Взимку можливі зимові походи на байдарках. Доступні корпоративні та командоутворюючі заходи. У квитковій касі/сувенірному магазині на пристані Бе-Сен-Поль також продаються каяки та морське спорядження.

Гірський велосипед:

ÖVois — це екотуристичний центр, розташований у самому серці Шарлевуа. Ідеальне місце для відпочинку та насолоди улюбленими видами

активного відпочинку протягом усього року, включаючи піші прогулянки лісом, бігові та гірські лижі, ходьбу на снігоступах, маршрути для снігоходів, катання на фетбайках і плавання. Відчуйте чудове перебування в оточенні природної краси в одному з наших автентичних дерев'яних будиночків із сучасними зручностями та захоплюючим видом на цей унікальний ландшафт.

Парк світового класу для альпінізму та розваг розташований на гранітній скелі шириною 4 км і висотою 400 м. Тут можна займатися різними гірськими видами спорту, такими як віа феррата, підвісний міст заввишки 60 м, спуск 70 м і подвійний берег озера довжиною 250 м. зіплайн. Парк також пропонує піші прогулянки, прокат електричних гірських велосипедів, катання на гірських лижах і екскурсії по Чорній річці на каное чи байдарках.

Фетбайк:

Національний парк Les Hautes-Gorges-de-la-Rivière-Malbaie вражає своїми пейзажами, які є результатом потужних сил природи, що працювали тут протягом багатьох років, і тисячоліть відвідування людьми. Тут ви побачите видовищні ландшафтні форми, такі як льодовикові долини, які розрізають високі плато, а також білі води, що течуть поруч з тихими річковими водами, а також водоспади та каскади, що спадають по скельних стінах. Ви можете відкрити для себе ці краси на човні, каное, байдарці, на велосипеді або пішки.

Верхова їзда

CENTRE ÉQUESTRE NATURE/CHEVAL ENCHANTEUR

В центрі можна познайомитися з кіньми та відправитися в гори віддаленої місцевості з 1992 року. Екскурсії розроблені для учасників з будь-яким рівнем досвіду. Центр пропонує вступ до етології коня (клініка Шепіту), майстер-класи з кінної зоотерапії (monchevalguerisseur.com) та можливість залишатися на фермі самостійно, з родиною або в групі. Тут є кабінети, зал і критий манеж, а також денний табір для молоді.

Les Écuries Monts et Marées пропонують відкрити для себе чарівні пейзажі Шарлевуа під час верхової прогулянки. Маршрут веде через ліс з чудовим видом на річку під час повернення. Прогулянка підходить як для початківців, так і для досвідчених наїзників і може бути адаптована до їхніх вподобань. У нас є декілька програм верхової їзди: вестерн, класичний стиль, трекінг або конний туризм. Наш сертифікований інструктор проводить різноманітні тренування. Тут можна отримати бревет вершника. У зимовий період можна також кататися на конях або на санчатах. Наш кінний центр має сертифікат Équi-Qualité.

Полювання

Pourvoirie du Lac Croche, екологічна база для риболовлі та полювання в Шарлевуа, знаходиться на захід від траси 170, яка з'єднує Сагар та Пті-Сагеной. Котеджі оснащені всіма необхідними зручностями, щоб ваш відпочинок був максимально комфортним. Також ви можете скористатися нашим сімейним відпочинковим пакетом.

На узбережжі озера Лак-де-Було, на землі, що відвідують лосі, розташований Auberge du Ravage з двома павільйонами. Цей зруб, який відзначається скандинавським комфортом, складається з 20 номерів. Сучасні мисливці, що часто називаються "coureurs de bois", приходять сюди, щоб відпочити, насолоджуватися свіжим повітрям і смакувати гастрономічні страви, натхненні реальним лісом.

Риболовля

Національний парк Grands-Jardins, розташований у центрі біосферного заповідника, є справжньою перлиною Шарлевуа. Унікальна флора і фауна на цій висоті роблять це місце особливим. Хто б міг подумати, що в менш ніж за 90 хвилин їзди від міста Квебек можна прогулятися тайгою? Це одна з особливостей Les Grands-Jardins. Відвідувачів вразить ця місцевість, яка нагадує їм Північний Квебек.

Катання на квадрациклах

Зек Лак-о-Сабль пропонує типовий для Шарлевуа рельєф. Багато озер та річок на території створюють безліч можливостей для розваг. Неподалік від в'їзду в регіон, біля Клермона, є доглянуті та легкодоступні стежки. Любителям природи тут сподобається полювання, риболовля, кемпінг, піші прогулянки або їзда на квадроциклах. Можливе проживання в хатині або юрті.

Спа-центр Urbain Le Marion пропонує відвідувачам критий термальний досвід із гарячими басейнами, холодним водоспадом та сауною. У нашому оздоровчому центрі також доступні масажі, процедури для обличчя та NeuroSpa. Гості віком від 18 років запрошуються відпочити в тихій атмосфері лаунж-бару. Розташований в Auberge La Grande Maison (24 романтичні номери), центр безкоштовний для гостей готелю. Вхід для відвідувачів: \$35 (потрібне бронювання).

3.2 Розробка програми туру

Сільський тур для сім'ї на 3 дні в Канаді

День 1: Прибуття та знайомство

08.00 Прибуття до обраного сільського регіону Канади - Квебекська провінція, туристичний регіон Шарлевуа)

Заселення в Шале Grizzly у Шарлевуа

09.00 – 10.00 Сніданок в Шале, знайомство з можливостями відпочинку, з послугами що надаються

10.00-13.00 - Прогулянка по велосипедному маршруту на велосипедах

13.00- 14.00 - Обід у традиційному сільському стилі з місцевих продуктів в шале

14.00-18.00 – Візит в Спа-центр Urbain Le Marion

18.00-19.00 – Вільний час

19.00-20.00 – Вечеря в шале з місцевих продуктів на свіжому повітрі

20.00-22.00 – Участь у майстер-класі з виготовлення сиру або варення
Вечірня пішохідна прогулянка місцевістю, спостереження за зірками, ігри на свіжому повітрі.

День 2: Активний відпочинок та кулінарні майстер-класи

08.00-09.00 - Сніданок з місцевих продуктів в шале на відкритому повітрі.

09.00-13.00 - Прогулянка на природі: піший тур по навколишніх лісах, пагорбах або озерах, катання на байдарках, риболовля , спостереження за птахами.

13.00 – 14.00 – Обід. Пікнік на природі з місцевими смаколиками.

15.00 – 17.00 - Екскурсія на ферму з можливістю взяти участь у догляді за тваринами, зборі овочів або фруктів.

18.00 -19.00 - Відвідування місцевого ринку або фермерської ярмарки.

19.00 – 21. 00 - Культурний вечір: кулінарний майстер-клас з приготування місцевих страв (наприклад, печива з кленовим сиропом, м'ясних страв або випічки), вечеря з приготовлених страв на кулінарному майстер-класі.

21.00 -23.00 - Вечірня програма: народні танці, музика або розповіді про місцеві традиції.

День 3: Відвідування місцевих визначних пам'яток та розваги

08.00 – 09.00 – Сніданок на свіжому повітрі із місцевих продуктів

09.00 – 13.00 – Активний відпочинок, візит в ÖVois — екотуристичний центр, піші прогулянки лісом, бігові та гірські лижі, ходьбу на снігоступах, маршрути для снігоходів, катання на фетбайках і плавання

13.00-14.00 – Обід – пікнік на відкритому просторі

15.00 – 18.00 - Відвідування місцевої майстерні: виготовлення кераміки, кошиків або плетіння. Відвідування історичних місць та музеїв

18.00 – 20.00 - Відвідування місцевої виноробні з дегустацією вина для дорослих та соків для дітей, вечеря на виноробні із місцевих продуктів.

Завершення туру. Від'їзд або ночівля з ранковим від'їздом наступного дня.

Поради та рекомендації

- необхідно заздалегідь бронювати проживання та заходи: багато сільських ферм мають обмежену кількість місць для гостей.
- передбачити зручний одяг та взуття відповідно до погодних умов: пам'ятайте про змінне взуття та одяг для активного відпочинку.
- вивчайте місцеву культуру та традиції, підготуйтеся до знайомства з місцевою культурою, щоб отримати максимум задоволення від туру.

3.3 Економічні розрахунки

Курс долара на момент розрахунків вартості – 40 грн

Вартість трансферів за весь період за три особи : 280 USD (11200)

Вартість страхування: 45 USD (1800 грн) за 1 особи

За трьох осіб вартість страхування на 3 дні : 5400

Вартість екскурсій та майстер – класів по маршруту: 345 USD (4680 грн) (за 3 осіб)

Вартість ночівлі та готельних послуг: 185 USD (7400 грн) за 1 добу на 3 особи, 22200 грн за 3 доби

Вартість 1-го дня харчування на 3 особи: 180 USD (7200 грн).

Вартість 2-дня харчування на 3 особи: 168 USD (7720 грн).

Вартість 3-дня харчування на 3 особи: 185 USD (7400 грн).

Розрахуємо ціну нетто:

$11200 + 5400 + 4680 + 22200 + 7200 + 7720 + 7400 = 65800$ грн чи 1645

USD на 3 осіб за 3 доби.

Тобто 1645 USD - ціна туру на 4 осіб за 3 дні відпочинку.

Прибуток від туру для туристичного агента складатиме 15%.

Від чистої суми розробленого туру вираховуємо 15%,

$1645 \text{ USD} / 100 * 15 = 247 \text{ €}$

Розрахуємо ціну брутто:

$$1645 \text{ USD} + 247 \text{ USD} = 1892 \text{ USD}$$

Тобто після повного розрахунки вартості тура кінцева сума туру для сім'ї з 3-х осіб на три дні складає 1892 USD з урахуванням проживання, трансферу, страховки і екскурсій, майстер-класів, дегустацій.

Висновки до розділу 3

Підбір та характеристика туристичних локацій є критичним етапом при розробці триденного туру з концепцією сільського зеленого туризму для сім'ї. Вибрані локації повинні відповідати кільком ключовим критеріям: бути екологічно чистими, безпечними для сімейного відпочинку, мати достатню інфраструктуру для комфортного перебування, а також пропонувати різноманітні активності, що підходять для різних вікових груп. Важливо забезпечити автентичний досвід, який дозволяє відвідувачам зануритися в місцеву культуру та природу.

Розробка програми триденного туру включає створення детального плану заходів та активностей для всієї родини. Програма повинна поєднувати відпочинок, освітні та розважальні елементи. Важливо передбачити достатньо часу для кожної активності, враховуючи потреби різних членів сім'ї. Програма може включати екскурсії до фермерських господарств, майстер-класи з традиційних ремесел, піші прогулянки еко-стежками, інтерактивні заняття для дітей та вечірні заходи для всієї родини. Гнучкість програми дозволить врахувати погодні умови та інтереси туристів.

Економічні розрахунки є важливим аспектом при плануванні туру, оскільки вони впливають на вартість послуг та їх доступність для клієнтів. Аналіз витрат включає розрахунок витрат на проживання, харчування, транспорт, послуги гідів, організацію активностей та страхування. Додатково, слід врахувати непередбачені витрати та забезпечити резервний фонд. Оцінка рентабельності туру допоможе визначити оптимальну ціну, яка

забезпечить прибутковість проекту, одночасно залишаючись доступною для цільової аудиторії. Важливо також розглянути можливі партнерства з місцевими бізнесами, що може знизити витрати та підвищити якість послуг.

Економічні розрахунки показали, що вартість туру на 1 особу за чотири доби становить 1222 €.

ВИСНОВКИ

Канада, з її численними природними ресурсами та розмаїтими ландшафтами, пропонує багатий досвід у галузі сільського зеленого туризму, що можна підсумувати в кількох ключових пунктах:

1. Розвиток інфраструктури:

- Канада створила добре розвинену інфраструктуру для сільського туризму, включаючи якісні дороги, розміщення та місцеві послуги. Віддалені сільські райони мають доступ до необхідних зручностей, що робить подорожі зручними та приємними для туристів.

2. Доступ до природних об'єктів:

- Відкритість і доступність природних об'єктів, таких як національні та провінційні парки, ліси, озера та гори, роблять сільський зелений туризм у Канаді привабливим для любителів природи. Висока якість і різноманітність природних ландшафтів забезпечують незабутні враження для туристів.

3. Екологічна стійкість:

- Канада приділяє велику увагу екологічній стійкості, впроваджуючи екотуризм та зберігаючи природні ресурси. Відвідувачам пропонуються еко-дружні тури та послуги, які мінімізують вплив на довкілля і сприяють збереженню місцевої флори та фауни.

4. Підтримка місцевих громад:

- Сільський туризм у Канаді сприяє розвитку місцевих громад, створюючи робочі місця та підтримуючи місцеву економіку. Місцеві жителі активно залучаються до туристичної діяльності, пропонуючи продукти харчування, проживання та екскурсії, що збагачує культурний обмін між туристами та громадою.

5. Культурні та освітні можливості:

- Канада пропонує туристам унікальні культурні та освітні можливості, такі як відвідування фермерських господарств, участь у сільськогосподарських роботах, майстер-класи з традиційних ремесел та

гастрономічні тури. Це сприяє глибшому розумінню та оцінці сільського життя та культурної спадщини країни.

6. Маркетинг та просування:

- Ефективні маркетингові стратегії та просування сільського туризму на національному та міжнародному рівнях привертають туристів до Канади. Використання цифрових платформ, соціальних мереж та співпраця з туристичними агентствами допомагають розширювати аудиторію та підвищувати популярність сільського туризму.

7. Партнерство між урядом і приватним сектором:

- Успіх Канади у сфері сільського туризму значною мірою зумовлений тісною співпрацею між урядом, приватним сектором та громадськими організаціями. Спільні ініціативи та інвестиції сприяють створенню стійкого та прибуткового туристичного сектору.

Загалом, досвід Канади у організації сільського зеленого туризму демонструє, як можна ефективно поєднувати природні ресурси, екологічну стійкість та економічний розвиток для створення привабливих та сталих туристичних напрямків.

В кваліфікаційній роботі проведено дослідження стану та перспектив розвитку сільського зеленого туризму в Україні, досліджено досвід Канади, основних туристичних регіонів, що надають послуги сільського зеленого туризму, основних туристичних об'єктів та складено програму триденного туру для сімейного відпочинку.

В роботі розроблено триденний тур з концепцією сільського зеленого туризму для сім'ї.

Економічні розрахунки показали, що вартість туру на 1 особу за чотири доби становить 1222 €.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ:

1. Закон України про Сільський зелений туризм. [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/II04552A?an=3>
2. Рутинський М.Й., Зінько Ю.В. Зелений туризм. К.: Знання, 2008. 217 с.
3. Биркович В.І. Сільський зелений туризм - пріоритет розвитку туристичної галузі України. Стратегічні пріоритети. 2008. №1(6). С.138-143.
4. Бондаренко М.П. Система зміцнення конкурентних позицій туристичного сектору України // Актуальні проблеми економіки. 2011. №9(123). С.60-73.
5. Васильєва Н.В. Зелений туризм - панацея чи черговий міф? // Туризм сільський зелений. 2006. №4. С.5-14.
6. Кифяк В.Р. Організація туризму: навч. посібн. Чернівці: Книги XXI, 2008. 344 с.
7. Костриця М.М. Сільський туризм: теорія, методологія, практика: монографія. Житомир: Вид-во ЖДТУ, 2006. 196 с.
8. Кудла Н. Про застосування комплексу маркетингових заходів у сільському туризмі // Економіка України. 2011. №2. С.79-85.
9. Курносова О.А. Аналіз сучасних тенденцій розвитку туристичного ринку в Україні // Науковий вісник Хмельницького національного університету. Сер.: Економічні науки. 2010. №4. Т2. С.246-250.
10. Літній присмак сільського туризму // Урядовий кур'єр. 2010. №88. С.13-14
11. Лужанська Т.Ю. Махлинець С.С., Тебляшкіна Л.І. Сільський туризм: історія, сьогодення та перспективи: навч. посібн. К.: Кондор, 2008. 385 с.
12. Шульгіна А.М., Бондар А.Г. Аналіз еко-орієнтованих видів туризму: їх відмінні та спільні риси // Маркетинг і менеджмент інновацій. 2010. №1. С.161-168.
13. Stashchuk, O., Shmatkovska, T., Dziamulych, M., Kupyra, M., Vahnovska, N., Kosinskyi, P. Model for Efficiency Evaluation of Financial Security Management of Joint Stock Companies Operating in the Agricultural Sector: a Case Study of

Ukraine // Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development. 2021. Vol.21(1). pp.715-728.

14. Сучасні тенденції та перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні.[Електронний ресурс] – режим доступу: https://tourlib.net/statti_ukr/zacepina2.htm

15.Проект Закону України "Про внесення змін до Закону України" Про туризм "щодо обов'язковості встановлення категорій об'єктам туристичної інфраструктури № 7293 від 25.10.2010 р. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.

16.Національний стандарт України ДСТУ 4268: 2003 "Послуги туристичні. Засоби розміщення. Загальні вимоги» згідно наказу Держспоживстандарту України від 23 грудня 2003 р. №225

17.Національний стандарт України ДСТУ 4527:2006 "Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення» згідно наказу Держспоживстандарту України від 28 лютого 2006 р. №54

18.Кузик С.П., Олесевич Д.Л. Австрійський досвід формування регіональної політики розвитку туризму// Регіональна політика України: наукові основи, методи, механізми / Збірник наукових праць. За матеріалами доповідей міжнародної науково-практичної конференції, м.Львів, 21-23 травня 1998р. / В трьох частинах / НАН України Інститут регіональних досліджень. – Львів, 1998. – С.47-50.

19.Ніколаєнко Т.В., Ніколаєнко Д.В. Історія та регіональні особливості світового туризму. – Харків, 1998. – 268с.

20.Олесевич Д.Л., Кузик С.П. Регіональна організація туризму у Великобританії // Регіональна політика України: наукові основи, методи, механізми / Збірник наукових праць. За матеріалами доповідей міжнародної науковопрактичної конференції, м.Львів, 21-23 травня 1998р. / НАН України Інститут регіональних досліджень. – Львів, 1998. – С.50-54.

21. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні : навчальний посібник. Чернівці : Зелена Буковина, 2003. 312 с.

22. Биркович В.І. Сільський зелений туризм – пріоритет розвитку туристичної галузі України. Стратегічні пріоритети. 2008. № 1 (6). С. 138–143.
23. Алексеева Ю.В. Державне регулювання соціального туризму в Україні. Збірник наукових праць НАДУ. 2009. № 1. С. 182–191.
24. Рутинський М.Й., Зінько Ю.В. Сільський туризм : навчальний посібник. Київ : Знання, 2006. 271 с.
25. Литвин І.В., Нек М.А. Проблеми та перспективи розвитку сільського зеленого туризму в регіоні. Регіо-нальна економіка. 2013. № 2. С. 81–88.
26. Rural Tourism and Recreation in Canada.[Електронний ресурс] – режим доступу:<file:///C:/Users/%D0%A2%D0%92%D1%82%D0%B0%D0%A2%D0%91/Downloads/jrcd,+JRCD-2010-553.pdf>
27. Канада - село, простори, природа, відчуйте особливості канадського сільського способу життя! .[Електронний ресурс] – режим доступу:<https://canada.by/articles/kanada-selo-prostory-priroda-prochuvstvujte-osobennosti-kanadskogo-selskogo-obraza-zhizni>
28. RURAL TOURISM – AN OVERVIEW.[Електронний ресурс] – режим доступу:[chrome-extension://efaidnbnmnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www1.agric.gov.ab.ca/\\$department/deptdocs.nsf/all/csi13476/\\$file/rural-tourism.pdf](chrome-extension://efaidnbnmnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www1.agric.gov.ab.ca/$department/deptdocs.nsf/all/csi13476/$file/rural-tourism.pdf)
29. Beshiri, Roland (2005) “Tourism Employment in Rural Canada”,” Rural and Small Town Canada Analysis Bulletin Vol. 5, No. 8 (Ottawa: Statistics Canada, Catalogue no. 21-006-XIE). (www.statcan.ca/english/freepub/21-006XIE/free.htm)
30. ‘The Canadian resort traveller: Trends and implication for the resort industry’, Travel-log, Vol. 22, No. 4.

31. Statistics Canada. Catalogue no. 87-003-XIE. OECD (1994). The contribution of amenities to rural development. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development. Statistics Canada (2002)
32. International travel. Catalogue no. 66-201-XIE. Statistics Canada (2003) Travel-log, Vol. 22, No. 3, Catalogue no. 87-003-XIE.
33. Weighill, A.J. (2003) 'Canadian domestic sport travel in 2001' in Travel-log, Vol. 22, No.3. Statistics Canada. Catalogue no. 87-003-XIE.
34. Alberta Economic Development Authority (AEDA). (2006). Tourism Strategy Planning Manual. Alberta: Government of Alberta. Benaroya, I. (2009).
35. "On the Terroir Trail: Culinary Tourism Means Big Business for Region's Hotels and Restaurants." *Foodservice and Hospitality*, 42(1): 33.
36. Beshiri, R. (2005). "A Visit to Canada's Countryside: Rural Tourism." *Rural and Small Town Canada Analysis* (Vol. 6, No. 5).
37. Ottawa: Statistics Canada, Agriculture Division. <http://www.statcan.gc.ca/pub/21-006x/21-006-x2005005-eng.pdf> (accessed December 10, 2014). Brayshaw, D. (1995).
38. "Negative Publicity about Tourism Destinations – A Florida Case Study." *Travel and Tourism Analyst*, 5: 62-71.
39. Brooker, E. (2012). "In Search of Entrepreneurial Innovation in the Australian Outdoor Hospitality Parks Sector: Doctoral Dissertation Summary." *European Journal of Tourism Research*, 5(1): 68-71.
40. Brooker, E., and M. Joppe. (2014). "Developing a Tourism Innovation Typology: Leveraging Liminal Insights." *Journal of Travel Research*, 53(4): 500-8.
- Canadian Food Inspection Agency (CFIA). (2014).
41. Local Food Claims Interim Policy. [Электронный ресурс] – режим доступа: <http://www.inspection.gc.ca/food/labelling/food-labelling-for-industry/origin/local-foodclaims/eng/1368135927256/1368136146333> (accessed December 10, 2014).
42. Choi, H.C., and I. Murray. (2010). "Resident Attitudes Toward Sustainable Community Tourism." *Journal of Sustainable Tourism*, 18(4): 575-94. de Bruyn, C., and A. Fernández Alonso. (2012).

43. "Tourism Destination Governance." In *Knowledge Management in Tourism: Policy and Governance Applications (Bridging Tourism Theory and Practice, Volume 4)*, edited by E. Fayos-Solà. Bingley, UK: Emerald Group Publishing Limited, pp. 221-42.
44. Dewar, R.D., and J.E. Dutton. (1986). "The Adoption of Radical and Incremental Innovations: An Empirical Analysis." *Management Science*, 32(11): 1422-33.
45. Elliot, S., N. Papadopoulos, and S.S. Kim. (2011). "An Integrative Model of Place Image: Exploring Relationships Between Destination, Product, and Country Images." *Journal of Travel Research*, 50(5): 520-34.
46. Enright, M.J., and J. Newton. (2005). "Determinants of Tourism Destination Competitiveness in Asia Pacific: Comprehensiveness and Universality." *Journal of Travel Research*, 43: 339-50. Gartner, W.C. (2004).
47. "Rural Tourism Development in the USA." *International Journal of Tourism Research*, 6(3): 151-64.
48. George, W.E., H. Mair, and D.G. Reid. (2009). *Rural Tourism Development: Localism and Cultural Change*. North York, ON: Channel View Publications.
49. Ghosh, S. (2008).
49. Найкращі місця для відвідування в Канаді. [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://internationaldriversassociation.com/ru/blog/best-places-to-visit-in-canada/>
50. Відкрий для себе Шарлевуа. [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://www.tourisme-charlevoix.com/en/where-to-sleep/hotels/>
51. Dobrianska N.A. Analysis of illegal migration and government policy to eliminate it / N. A. Dobrianska, A. A. Demyanyuk, V. O. Shvets // *Економіка: реалії часу*. Науковий журнал. – 2021. – № 2 (54). – С. 24-31. – Режим доступу до журн.: <https://economics.net.ua/files/archive/2021/No2/24.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.02.2021.3. DOI: 10.5281/zenodo.5115796.
52. Dobrianska N.A. Global migration trends, its causes and consequences for the country in the context of globalization / N. A. Dobrianska, O. M. Halytskyi, A. V.

- Małodzeb // Економічний журнал Одеського політехнічного університету. – 2021. – № 3 (17). – С. 35-42. – Режим доступу до журн.: <https://economics.net.ua/ejopu/2021/No3/35.pdf>. DOI: 10.15276/EJ.03.2021.5. DOI: 10.5281/zenodo.5751056
53. Добрянська, Н., Саркісян, Г., Ніколюк, О., & Єланська, К. (2021). Аналіз міжнародного ринку готельних послуг: проблеми і тенденції розвитку. *Food Industry Economics*, 13(4). <https://doi.org/10.15673/fie.v13i4.2193>
54. Dobrianska N.A. International and state regulation of migration processes and development of their strategies and development of its strategy / N. A. Dobrianska, O. V. Nikoliuk, N. V. Pryliepina // *Економіка: реалії часу*. Науковий журнал. – 2021. – № 3 (55). – С. 29-40. – Режим доступу до журн.: <https://economics.net.ua/files/archive/2021/No3/29.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.03.2021.4. DOI: 10.5281/zenodo.6506189
55. Добрянська Н.А. Діджиталізація та смартизація як основні інструменти відновлення економіки підприємств / Н. А. Добрянська, Е. П. Янгулов // *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. – 2022. – № 1 (19). – С. 27-34. – Режим доступу до журн.: <https://economics.net.ua/ejopu/2022/No1/27.pdf>. DOI: 10.15276/EJ.01.2022.3. DOI: 10.5281/zenodo.7217434.
56. Добрянська Н.А. Новітні теорії управління конкурентоспроможністю персоналу в умовах діджиталізації та COVID-19 / Н.А. Добрянська, Н.М. Фоміна // *Економіка: реалії часу*. Науковий журнал. – 2022. – № 1 (59). – С. 5-13. – Режим доступу до журн.: <https://economics.net.ua/files/archive/2022/No1/5.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.01.2022.1. DOI: 10.5281/zenodo.7226672.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А
ПРЕЗЕНТАЦІЯ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ ТА
РЕКРЕАЦІЇ
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
БАКАЛАВРА НА ТЕМУ:

«Еволюція та сучасні тенденції
розвитку сільського зеленого
туризму на прикладі Канади»

Виконавець роботи: Малакчі І.І.

Керівник роботи: оц.каф. ТБ та Р, к.т.н.доц. Ліганенко М.Г

Одеса ОНТУ 2024

У сучасних умовах ринкової економіки сільський туризм стає все більш важливим для розвитку туристичної галузі та сільських територій.

Він допомагає вирішувати проблеми, що стосуються розвитку сіл, такі як відтік молоді в міста, зменшення зайнятості та низькі доходи сільського населення.

Мета роботи: вивчення туристичного потенціалу сільської місцевості на прикладі Канади з урахуванням принципів сталого розвитку

Предмет дослідження: сільський зелений туризм.

Об'єктом дослідження виступає досвід Канади у розвитку сільського зеленого туризму.

Експерти Всесвітньої туристичної організації визнають сільський зелений туризм як складну діяльність, що включає різні форми, такі як піші прогулянки, гірські походи, кінні прогулянки, спортивні і оздоровчі мандрівки, полювання та риболовля, а також інші форми.

- **Сільський туризм** - це форма відпочинку, коли туристи тимчасово перебувають у сільських місцевостях, зазвичай в селах;
- **Сільський зелений туризм** - це відпочинковий вид, що відрізняється від сільського туризму тим, що туристи перебувають у власному житловому будинку сільського господаря, окремому гостьовому будинку або на території особистого селянського або фермерського господарства;
- **Екотуризм** - це форма сільського туризму, яка передбачає відвідування туристами територій з природничою, культурологічною та етнографічною цінністю.

Основні напрями державної політики в галузі сільського та сільського зеленого туризму :

- ❖ Удосконалення правових засад регулювання відносин в цій галузі.
- ❖ Визнання сільського та сільського зеленого туризму важливими компонентами туристичної індустрії України і стимулювання інвестицій у цей сектор, як національних, так і з-за кордону, з метою створення нових робочих місць.
- ❖ Розвиток в'їзного та внутрішнього сільського та сільського зеленого туризму та його трансформація в високоефективну і конкурентоспроможну галузь туристичної індустрії.
- ❖ Створення сприятливого середовища для розвитку цих видів туризму, включаючи спрощення та узгодження податкового, валютного, митного, прикордонного та інших форм регулювання.
- ❖ Залучення громадян до розвитку цих форм туризму як джерела додаткового доходу та поповнення місцевих і державних бюджетів.
- ❖ Врахування попиту населення на певні послуги сільського та сільського зеленого туризму при формуванні загальнодержавних і місцевих програм розвитку регіонів.

Специфіка та тенденції розвитку сільського туризму в Україні

За даними Всесвітньої туристичної організації (ВТО), темпи зростання сільського туризму становлять від 10-20 % до 30 % на рік, а його частка в доходах від міжнародного туризму досягає 10-15 %, що свідчить про динамічне зростання цього сектора туристичної індустрії.

З урахуванням світових тенденцій, одним із перспективних напрямів розвитку туристичної діяльності в Україні є сільський туризм. Це обумовлено багатою культурною, історичною та архітектурною спадщиною українських сіл, мальовничими ландшафтами, лікувально-рекреаційними ресурсами, наявністю індивідуального житлового фонду та значним трудовим потенціалом.

Сільський туризм вже давно практикується у високорозвинених країнах. Досвід показує, що 40-60 % селян отримують більшу частину своїх доходів із несільськогосподарських джерел, значну частку яких займає туризм. Туризм сприяє розвитку суміжних занять, таких як домашня переробка харчових продуктів, гастрономія, народні промисли, організаційно-культурна та екскурсійна діяльність.

Досвід розвитку зеленого сільського туризму в світі

Започаткування масового розвитку сільського зеленого туризму у світі припадає на другу половину 20 століття, коли у Великобританії та США з'явилася ідея "Bed & Breakfast" - тимчасового проживання протягом близько 7 днів у порожніх кімнатах будинків незалежно від їх місця розташування.

Експерти Світової Туристичної Організації розробили стандартну класифікацію засобів розміщення туристів, відповідно до якої такі засоби поділяються на колективні та індивідуальні.

Найменування	Характеристика	Унікальна особливість
Bed & Breakfast cottage	Найкращий котедж у курортно-рекреаційній зоні, на території, яка має статус сільській місцевості або відноситься до курорту	Розташування на березі моря, озера або в горах
Bed & Breakfast farm vacation	Сімейний відпочинок з дітьми в мальовничій сільській місцевості з цінними рекреаційними ресурсами	Можливість відпочинку у «домашній» атмосфері дітей різних вікових груп окремо від батьків
Bed & Breakfast homestay	Проживання в будинку господаря сільської садиби спільно з його сім'єю в окремих кімнатах для гостей	Знайомство з традиціями, культурою, побутом тієї сім'ї з якою проживають гості
Bed & Breakfast farmstay	Проживання у будинку фермера або у кемпінгу на території фермерського господарства	Вживання в їжу продуктів, вирощених самим господарем садиби, участь у сільськогосподарських роботах на фермі

Організація сільського зеленого туризму

у світі

Активаци

Дослідження стану сільського зеленого туризму в Канаді

Сільські райони Канади відзначаються довгою історією економічних і соціальних змін, які були ще більш посилені глобалізацією світової економіки. У результаті сільські громади по всій країні намагаються адаптуватися до нових умов, коли економіка вже не так сильно підтримується первинною освітою.

Розвиток туризму та рекреації часто розглядається як одна зі стратегій для створення більш диверсифікованої економіки, особливо в районах з унікальними природними та культурними ресурсами.

Канада, відома своїми масштабними сільськогосподарськими територіями та регіональними фермами, пропонує унікальну пригоду в світ сільського туризму. Чарівні села та мальовничі ландшафти пронизані духом сільського життя та аграрною спадщиною. Сільський туризм у Канаді надає чудову можливість зануритися в сільську атмосферу і ознайомитися з традиціями та способом життя місцевого населення.

Канада має багату сільську спадщину, яка з гордістю передається з покоління в покоління. У кожному селі можна знайти музеї, виставки та ферми, що відображають унікальні риси місцевої культури та історії. Сільські поселення Канади зберігають дух традиційного сільського господарства і є справжніми культурними центрами, які приваблюють туристів своєю автентичністю та неповторною атмосферою.

Відвідувачі сільської місцевості Канади можуть не лише насолоджуватися мальовничими краєвидами та гостинністю місцевих жителів, але й активно брати участь у сільськогосподарських та господарських заходах.

Вони можуть навчатися землеробству, брати участь у збиранні врожаю та догляді за фермерськими тваринами. Це надає можливість глибше зрозуміти сільське життя та насолодитися неповторною атмосферою сільського туризму в Канаді. Сільське життя в Канаді має свої особливості. Села, розкидані по всій території, є тихими і спокійними місцями для проживання, де знаходяться фермерські господарства.

Активність

Напрямки сільського господарства в Канаді

Види сільського господарства Канади	Продукти, що виробляються
Рослинництво	Зернові культури, овочі, фрукти
Тваринництво	Молоко, м'ясо
Птахівництво	<u>Пташинне м'ясо</u> , яйця
Рибальство	Риба, морепродукти

Переваги сільської місцевості в Канаді

- Плідні ґрунти: сільська місцевість Канади славиться своїми родючими ґрунтами, що забезпечують високу урожайність.
- Різноманітність культур: завдяки різноманітним кліматичним умовам у різних регіонах Канади, тут можна вирощувати різні культури, від зернових до фруктових та овочевих.
- Сільськогосподарська інфраструктура: Канада має розвинену мережу сільськогосподарських підприємств, ферм та обробних підприємств, що забезпечує виробництво та постачання товариства якісними та свіжими продуктами харчування.

Сільський туризм у Канаді приваблює туристів своєю особливою атмосферою сільського життя, де вони можуть поглибити знання про автентичну сільську культуру та традиційне фермерське господарство.

Села Канади приваблюють туристів своєю красою та затишком. Сільська атмосфера та традиційні будівлі переносять відвідувачів у минуле та дозволяють їм побачити, як жили сільські мешканці у минулому та сьогодні. Багато сіл мають унікальні ремісничі центри, де туристи можуть спостерігати за роботою місцевих майстрів і навіть спробувати себе в ролі ремісника.

Багато подорожуючих віддають перевагу проведенню відпустки в селі, насолоджуючись місцевою природою, культурою та гастрономією. Сільська місцевість пропонує різноманітні види активного відпочинку, такі як походи, риболовля, верхова їзда та снігоходні прогулянки. Проживання в маленьких гостьових будиночках або фермерських господарствах дозволяє гостям познайомитись із сільським життям та традиціями Канади.

Переваги сталого розвитку сільської місцевості у Канаді :

- Збільшення економічного потенціалу для сільських районів
- Збереження історичної та культурної спадщини сільського життя
- Залучення туристів та розвиток інфраструктури регіональних центрів
- Підтримка малих фермерських господарств та органічного землеробства
- Розмаїття продуктів харчування високої якості.

Забезпечення сталого розвитку сільської місцевості є ключовим завданням для Канади.

Належне використання та захист сільськогосподарських земель, розвиток сільського туризму та надання необхідних ресурсів для місцевих господарств сприяють збереженню сільського способу життя та сприяють розвитку сільських районів Канади.

Потенціал Канади для розвитку сільського туризму

Канада відкриває безмежні можливості для пригод для тих, хто любить природу. З її величезними ландшафтами та чарівними краєвидами, Канада стає ідеальним місцем для активного відпочинку, яке обіцяє неперевершені враження.

Вивчення просторів Канади, які вражають своєю величиною та красою, може стати надзвичайним досвідом. Збагачена безмежним розмаїттям природних див та від величезних гірських хребтів до блискучих озер, кожна подорож по Канаді відкриває унікальні та захоплюючі краєвиди.

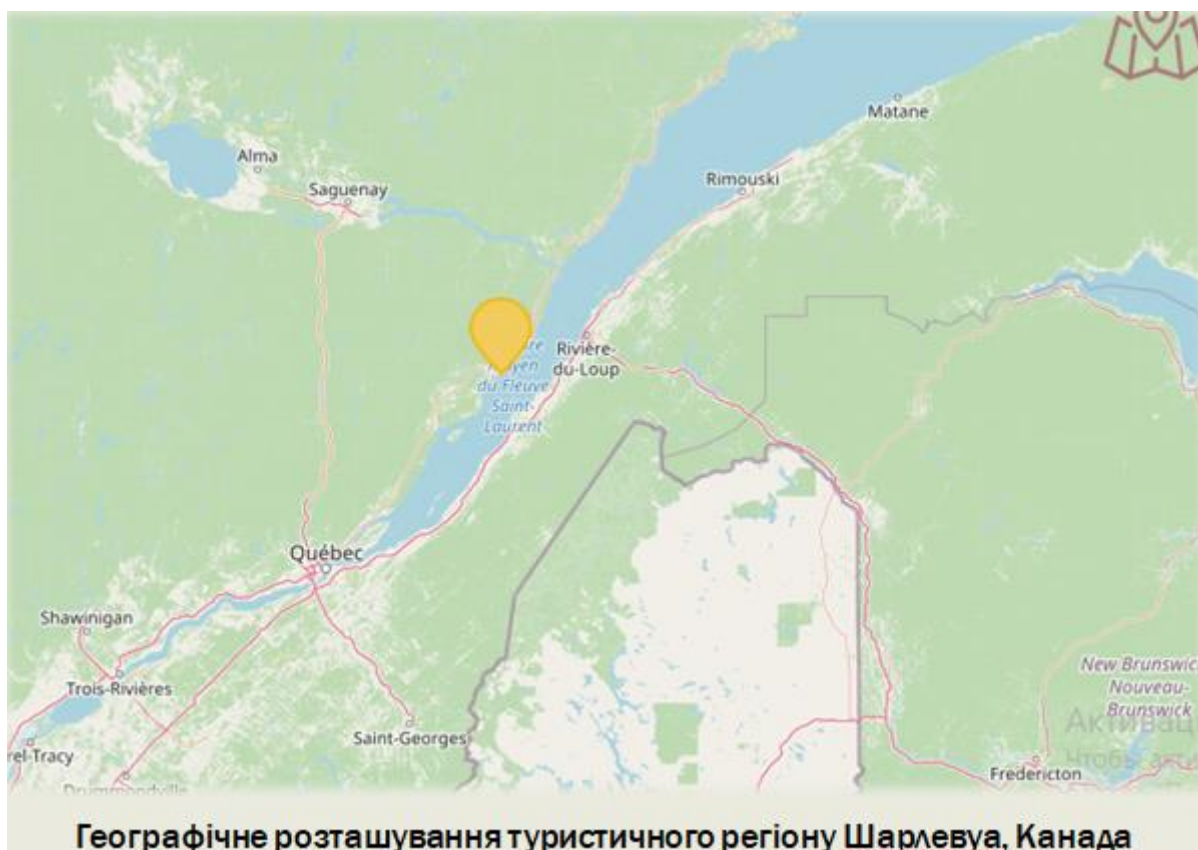
Автомобільні подорожі: захоплююча подорож вздовж легендарних автодоріг Канади.

Шарлевуа — це природний і автентичний туристичний регіон, що тягнеться від села Петіт-Рів'єр-Сен-Франсуа до гирла Сагенею на північному березі річки Святого Лаврентія. Свою назву регіон отримав на честь єзуїта Франсуа-Ксав'єра де Шарлевуа, першого історика Нової Франції. Ця зона Квебеку включає 13 муніципалітетів із 6 секторів.

Шарлевуа швидко став улюбленим курортом в епоху білих кораблів і має давні туристичні традиції.

Платформа CHARLEVOIX

Де спати   Що робити   Де поїсти   Пропозиції   Наші речі першої необхідності   Бл

Зима   Літо

ГОТЕЛІ

Відвідайте наші заклади

Платформа, що представляє необхідні компоненти для відпочинку в регіоні Шарлевуа, Канада.

ГРІЗЛІ ДЕ ШАРЛЕВУА

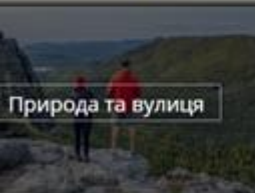
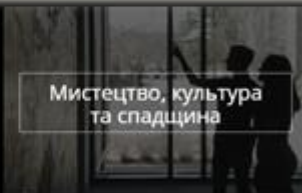
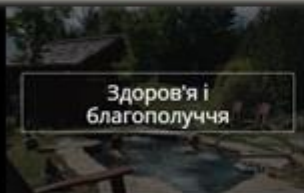
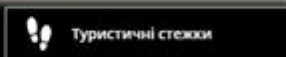

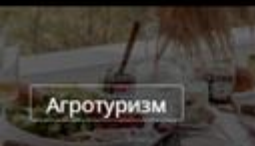
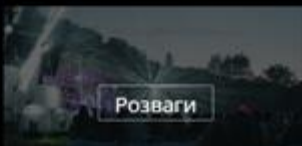
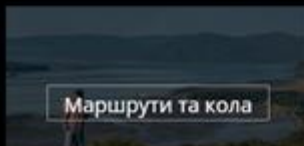

Шале Grizzly у Шарлевуа, Канада

місце розташування Шале Grizzly у Шарлевуа, Канада

Гризлі де Шарлевуа

Про заклад	 Повністю заборонено палити	 Домашні тварини дозволені (за окрему плату)	
Послуги та обладнання	 Кондиціонер (загальні зони)	 Станція зарядки електромобіля	 Пральна - сушильна машина
	 Безкоштовний інтернет з кабельним	 Спа на відкритому повітрі	 Безкоштовна відкрита парковка
Зручності в номері	 Постільна білизна включена	 Кондиціонер	 Безкоштовний Wi-Fi
	 Окрема ванна	 Окрема ванна кімната	 телебачення

Характеристика послуг, що надаються в Шале Grizzly у Шарлевуа, Канада

 Природа та вулиця	 Мистецтво, культура та спадщина	 Здоров'я і благополуччя	 Туристичні стежки
			 Велосипедні стежки
			 Мотоциклетні траси
 Агротуризм	 Розваги	 Маршрути та кола	 Spring Calendar

Сільський зелений тур для сім'ї на 3 дні в Канаді

Час	Етапи програми
08.00	Прибуття до обраного сільського регіону Канади- Квебекська провінція. Заселення в Шале Grizzly у Шарлевуа.
09.00-10.00	Сніданок в Шале.
10.00-13.00	Прогулянка по велосипедному маршруту на велосипедах
13.00-14.00	Обід у традиційному сільському стилі з місцевих продуктів в шале
14.00-18.00	Візит в Спа-центр Urbain Le Marion
18.00-19.00	Вільний час
19.00-20.00	Вечеря в шале з місцевих продуктів на свіжому повітрі
20.00-22.00	Участь у майстер-класі з виготовлення сиру або варення Вечірня пішохідна прогулянка місцевістю.
II день	Активний відпочинок та кулінарні майстер-класи
08.00-09.00	Сніданок з місцевих продуктів в шале на відкритому повітрі.
09.00-13.00	Прогулянка на природі: піший тур по навколишніх лісах, пагорбах або озерах, катання на байдарках, риболовля, спостереження за птахами.
13.00-14.00	Обід. Пікнік на природі з місцевими смаколиками.

Сільський зелений тур для сім'ї на 3 дні в Канаді

Час	Етапи програми
15.00-17.00	Екскурсія на ферму з можливістю взяти участь у догляді за тваринами, зборі овочів або фруктів.
18.00-19.00	Відвідування місцевого ринку або фермерської ярмарки.
19.00-21.00	Культурний вечір: кулінарний майстер-клас з приготування місцевих страв, вечеря з приготовлених страв на кулінарному майстер-класі.
21.00-23.00	Вечірня програма: народні танці, музика або розповіді про місцеві традиції.
III день	Відвідування місцевих визначних пам'яток та розваги
08.00-09.00	Сніданок на свіжому повітрі із місцевих продуктів
09.00-13.00	Активний відпочинок, візит в ÖVois
13.00-14.00	Обід – пікнік на відкритому просторі
15.00-18.00	Відвідування місцевої майстерні. Відвідування історичних місць та музеїв
18.00-20.00	Відвідування місцевої виноробні з дегустацією вина для дорослих та соків для дітей, вечеря на виноробні із місцевих продуктів.
Завершення туру. Від'їзд або ночівля з ранковим від'їздом наступного дня.	
Кінцева сума туру для сім'ї з 3-х осіб на три дні складає 1892 USD з урахуванням проживання, трансферу, страховки і екскурсій, майстер-класів, дегустацій.	

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Канада, з її обширними природними ресурсами та різноманітними ландшафтами, пропонує багатий досвід у галузі сільського зеленого туризму, що можна підсумувати в кількох ключових пунктах:

- ❖ **Розвиток інфраструктури:** Канада створила добре розвинену інфраструктуру для сільського туризму, включаючи якісні дороги, розміщення та місцеві послуги. Доступ до природних об'єктів: Відкритість і доступність природних об'єктів, таких як національні та провінційні парки, ліси, озера та гори, роблять сільський зелений туризм у Канаді привабливим для любителів природи.
- ❖ **Екологічна стійкість:** Канада приділяє велику увагу екологічній стійкості, впроваджуючи екотуризм та зберігаючи природні ресурси.
- ❖ **Підтримка місцевих громад:** Сільський туризм у Канаді сприяє розвитку місцевих громад, створюючи робочі місця та підтримуючи місцеву економіку.
- ❖ **Культурні та освітні можливості:** Канада пропонує туристам унікальні культурні та освітні можливості, такі як відвідування фермерських господарств, участь у сільськогосподарських роботах, майстер-класи з традиційних ремесел та гастрономічні тури.
- ❖ **Маркетинг та просування:** Ефективні маркетингові стратегії та просування сільського туризму на національному та міжнародному рівнях привертають туристів до Канади. Партнерство між урядом і приватним сектором:

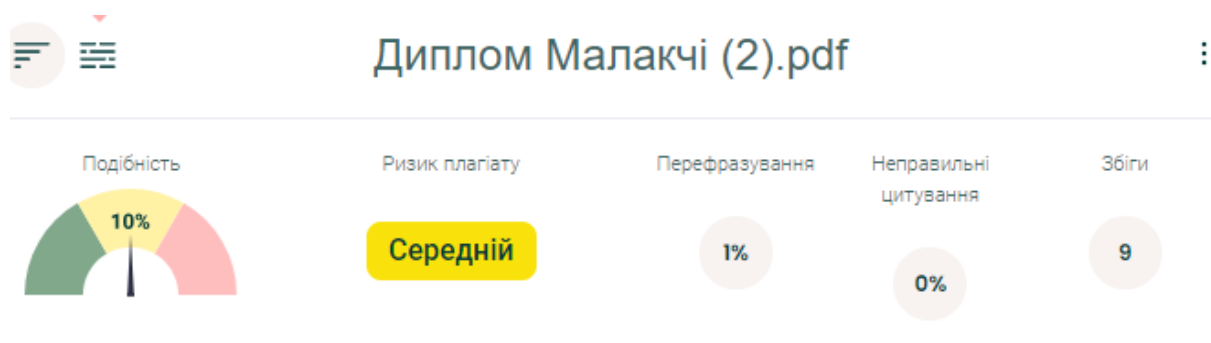
Загалом, досвід Канади у організації сільського зеленого туризму демонструє, як можна ефективно поєднувати природні ресурси, екологічну стійкість та економічний розвиток для створення привабливих та сталих туристичних напрямків.

В кваліфікаційній роботі проведено дослідження стану та перспектив розвитку сільського зеленого туризму в Україні, досліджено досвід Канади, основних туристичних регіонів, що надають послуги сільського зеленого туризму, основних туристичних об'єктів та складено програму триденного туру для сімейного відпочинку.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

Додаток Б
Результати перевірки на плагіат

Здобувач _____ Ілля МАЛАКЧІ

Керівник _____ Маргарита ЛІГАНЕНКО

Ільницька Олександра
Малакчі Ілля
Одеський національний технологічний університет

Науковий керівник:

Наталя Добрянська, д.е.н., професор, зав.кафедри туристичного бізнесу та рекреації

ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Зелений туризм, також відомий як екологічний туризм або еко-туризм, виступає важливою складовою економічного розвитку з численними перевагами. Ця форма туризму спрямована на збереження природи та відновлення екологічно чистих регіонів, пропонуючи туристам можливість насолоджуватися природними красотами без шкоди для середовища.

Зелений туризм можна визначити як:

Екологічно орієнтований туризм - це форма туризму, що акцентується на збереженні природи та довкілля, мінімізації негативного впливу на природні ресурси та сприянні збереженню біорізноманіття.

Туризм, спрямований на розвиток екологічно чистих регіонів - це форма туризму, що підкреслює значення відвідування та розвитку місцевостей з незагрозливим впливом на природу та місцеві екосистеми[1].

Спосіб подорожувати, який акцентується на екологічних принципах - це концепція туризму, яка підкреслює важливість екологічної освіти, енергоефективності та використання відновлюваних джерел енергії під час подорожей та проживання.

Подорожі, спрямовані на вивчення та збереження природних та культурних ресурсів - це форма туризму, що спонукає туристів до активної участі в охороні природи, збереженні традиційних культур та способів життя місцевих спільнот.

Напрями, які підкреслюють важливість зеленого туризму для економічного розвитку:

1. Розвиток інфраструктури зеленого туризму, такої як національні парки, еко-готелі та екскурсійні маршрути, сприяє створенню робочих місць у сільських та природних областях.

2. Туристичні витрати на проживання, їжу, екскурсії та інші послуги приносять доходи місцевим громадам, сприяючи їхньому економічному зростанню та покращенню якості життя [2].

3. Зелений туризм сприяє збереженню культурної спадщини, оскільки туристи цінують автентичність та традиції місцевих спільнот.

4. Збереження природних ландшафтів та екосистем, що приваблюють туристів, допомагає зберегти біорізноманіття та забезпечує місцеві середовища засобами для життя та розвитку.

5. Зелений туризм привертає інвестиції у створення екологічно чистих технологій та інфраструктури, що сприяє розвитку нових інновацій та підвищенню конкурентоспроможності регіонів [3].

Отже, зелений туризм має великий потенціал як засіб забезпечення економічного розвитку, при цьому сприяючи збереженню природних ресурсів та покращенню якості життя місцевих громад.

Досвід Європейського Союзу у розвитку зеленого туризму може бути важливим джерелом навчання для України. Основні напрями, на які варто звернути увагу:

1. Європейські країни активно інвестували у створення екологічно чистої інфраструктури для зеленого туризму. Це включає в себе розвиток велосипедних та пішохідних маршрутів, облаштування еко-готелів та кемпінгів, а також використання енергоефективних технологій у готелях та інших туристичних закладах.

2. ЄС сприяє розвитку зеленого туризму шляхом заохочення до збереження та відновлення природних та культурних ресурсів. Це може бути досягнуто шляхом створення національних парків, заповідників, а також заохочення до утримання та реставрації історичних пам'яток.

3. Європейські країни встановлюють строгі екологічні та культурні стандарти для туристичної діяльності, щоб забезпечити збереження природи та місцевих спільнот. Це може включати в себе обмеження кількості туристів у природних регіонах, контроль над використанням літаків та інші заходи.

4. ЄС активно просуває свої природні та культурні ресурси через маркетингові кампанії, спрямовані на привертання уваги туристів до зелених туристичних об'єктів та регіонів.

Перенесення цих практик та стратегій до українського контексту може сприяти розвитку зеленого туризму в країні, створюючи нові можливості для економічного розвитку, збереження природи та культурної спадщини.

Існує кілька стратегій, які можна використовувати для розвитку зеленого туризму:

Розвиток зеленого туризму повинен базуватися на стратегіях збереження природних ресурсів, включаючи ліси, водні ресурси, морські екосистеми та біорізноманіття. Це може включати створення національних парків, заповідників та інших захищених територій, а також впровадження екологічно чистих практик управління.

Важливо створювати стратегії, які сприяють сталому розвитку місцевих спільнот, забезпечуючи їм економічні можливості, підтримуючи традиційні промисли та культурні практики, інвестуючи у місцеву освіту та інфраструктуру.

Важливо впроваджувати енергоефективні технології та використання відновлюваних джерел енергії у туристичній інфраструктурі, такі як готелі, кемпінги та транспортні системи.

Стратегії зеленого туризму повинні включати програми екологічної освіти та усвідомлення для туристів, місцевих жителів та туристичних підприємців. Це допомагає підвищити свідомість про екологічні питання та збереження природи.

Важливо стимулювати інновації у зеленому туризмі та підтримувати дослідження, спрямовані на розв'язання екологічних проблем та покращення сталості туристичного сектору.

Ці стратегії мають на меті забезпечити збалансований розвиток туризму, який сприяє економічному зростанню, збереженню природи та підвищенню якості життя місцевих спільнот.

Бібліографічний список:

1. Бруч В., Галиш Н. Сталий розвиток туристичної індустрії: екологічний та статистичний вимір. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. № 4. С. 23–30.

2. Стратегії сталого розвитку в туризмі та готельно-ресторанному бізнесі: можливості і проблеми запровадження в Україні : кол. монографія [Електронний ресурс] / за ред. д-ра іст. наук, проф. Чепурди Г. М.; Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси : ЧДТУ, 2021. 189 с.

3. Гапоненко Г., Євтушенко О., Шамара І. Пріоритетні напрями забезпечення сталого розвитку туризму України в умовах пандемії. *Бізнес Інформ*. 2021. № 5. С. 227–235.